

# Faunafonds Jaarverslag 2015



# Inhoudsopgave

## Voorwoord / 5

## 1. Inleiding / 6

## 2. Positie van het Faunafonds / 7

- 2.1. Bestuurlijke ontwikkelingen / 7
- 2.2. Voorbereiding decentralisatie verantwoordelijkheid Faunafonds naar provincies / 7

## 3. Het Faunafonds / 8

- 3.1. Kerntaken / 8
- 3.2. Bestuur / 9
- 3.3. Bedrijfsvoering / 9
- 3.4. Financiering / 10

## 4. Uitvoering kerntaken / 11

- 4.1. Tegemoetkoming in de faunaschade / 11
  - 4.1.1. Ontvangen tegemoetkomingsaanvragen / 11
  - 4.1.2. Verleende tegemoetkoming / 12
  - 4.1.3. Bezwaar en beroep / 13
- 4.2. Adviezen aan Staatssecretaris en Gedeputeerde Staten / 15
  - 4.2.1. Adviezen aan de Staatssecretaris van Economische Zaken / 15
  - 4.2.2. Adviezen aan colleges van Gedeputeerde Staten van provincies / 15
- 4.3. Onderzoek en voorlichting / 16
  - 4.3.1. Commissie onderzoek / 16
  - 4.3.2. Onderzoeksprojecten / 16
  - 4.3.3. Voorlichting / 22
- 4.4. Overige taken van het Faunafonds / 22

## 5. Financieel verslag / 25

- 5.1. Balans per 31 december 2015 / 26
- 5.2. Staat van baten en lasten over het jaar 2015 / 27
- 5.3. Grondslagen voor de financiële verslaggeving / 28
- 5.4. Toelichting op de balans per 31 december 2015 / 32
- 5.5. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen / 37
- 5.6. Toelichting op de staat van baten en lasten over het jaar 2015 / 38

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant / 46

## Bijlagen / 39

- BIJLAGE 1: Samenstelling bestuur Faunafonds / 48
- BIJLAGE 2: Samenstelling secretariaat BIJ12 – Unit Faunafonds / 49
- BIJLAGE 3: Overzicht verleende tegemoetkomingen per provincie in 2015 / 50
- BIJLAGE 4: Detailspecificatie rekening-courant per provincie / 51



# Voorwoord

---

Begin januari 2015 trad een vrijwel geheel vernieuwd bestuur van het Faunafonds aan in een sterk veranderd perspectief. Het Faunafonds zou immers aan het eind van dat jaar ophouden te bestaan door de inwerkingtreding van de nieuwe Natuurbeschermingswet; deze formaliseert de overgang van verantwoordelijkheid voor fauna-aangelegenheden van het Rijk naar de provincies.

Voor het bestuur was dat perspectief aanleiding om nog sterker dan in het verleden het geval was op te treden als een college van deskundigen. De beleidsontwikkeling behoort immers tot het domein van de provincies. We hebben ons toen voorgenomen om de kwaliteit van het proces van faunaschade hoog te houden en zelf geen beleidswijzigingen aan te brengen, mede om zo BIJ12 – Unit Faunafonds in staat te stellen optimale dienstverlening te verrichten voor de provincies. Vanzelfsprekend hebben we de geschetste lijn getrokken in het volle besef van de wettelijke verantwoordelijkheid als zelfstandig bestuursorgaan.

Inmiddels is duidelijk dat de opheffing per 1 januari 2017 zal geschieden, zoals door IPO en Staatssecretaris Van Dam is overeengekomen. Dit betekent dat in 2016 een onveranderde situatie zal bestaan.

Concreet betekende de opstelling van het bestuur een groter uitvoeringsmandaat voor het secretariaat (BIJ12 - Unit Faunafonds) met meer verantwoording achteraf dan daarvoor gebruikelijk was. De vergaderfrequentie van het bestuur was lager maar zodanig dat adequate aandacht aan voortgang en ontwikkelingen werd gegeven.

Het bestuur kijkt met tevredenheid terug op 2015. Met tevredenheid over de ondersteuning vanuit BIJ12 – Unit Faunafonds en over de bereikte resultaten. We hebben voorts de indruk dat de gekozen, terughoudende opstelling in relatie tot de beleidsverantwoordelijkheid van de provincies juist is gebleken.

We hebben aan de provincies kenbaar gemaakt aan de provincies dat het bestuur de samenwerking met BIJ12 waartoe zij hebben besloten, ook na de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet, van grote betekenis acht. De invulling van het faunabeheer in de afzonderlijke provincies wordt immers bevorderd door informatie- en kennisdeling en door gezamenlijke inzet op zaken als onderzoek en voorlichting. En een eenduidige organisatie van het proces rond tegemoetkomingen in faunaschade levert efficiencywinst op.

Inhoudelijk vroegen vooral de ganzenproblematiek, de faunabeheerplannen en de onderzoeksagenda aandacht van het bestuur.

Hoewel onverwacht zal het bestuur ook in 2016 met genoeg zorgdragen voor de continuïteit en kwaliteit van de afgesproken processen en procedures rond faunaschade.

Het bestuur van het Faunafonds

## 1. Inleiding

Jaarlijks brengt het Faunafonds een jaarverslag uit. Enerzijds omdat dit een wettelijke verplichting is, vastgelegd in artikel 91, eerste lid van de Flora- en faunawet, anderzijds omdat dit een goede gelegenheid biedt om ons aan een breder publiek te presenteren. In het jaarverslag legt het Faunafonds verantwoording af aan zijn opdrachtgevers over het beleid dat het afgelopen jaar is gevoerd en over de besteding van de gelden, die aan het Faunafonds ter beschikking zijn gesteld. De opdrachtgevers zijn de Staatssecretaris van Economische Zaken en de colleges van gedeputeerde staten van de provincies.



## 2. Positie van het Faunafonds

### 2.1. Bestuurlijke ontwikkelingen

Met de publicatie in de Staatcourant in januari 2015 is het nieuwe bestuur van het Faunafonds aan de slag gegaan. In overleg met het Interprovinciaal Overleg (IPO) en het Ministerie van Economische Zaken is afgesproken dat het bestuur van het Faunafonds de wettelijke taken, zoals vastgelegd in de Flora- en faunawet uitvoert, maar zich ten aanzien van eventuele mogelijke beleidsveranderingen en de uitvoering daarvan terughoudend optreedt. Reden daarvoor is dat verwacht wordt dat het nieuwe bestuur kort bestaat in afwachting van de nieuwe Wet natuurbescherming. Inmiddels is de invoeringsdatum ten opzichte van begin 2015 wel met een jaar opgeschoven naar 1 januari 2017.

Wel ging het secretariaat vanaf 1 januari 2014 over naar de provincies en werd het ondergebracht bij de uitvoeringsorganisatie BIJ12 in Utrecht. Het secretariaat is vervolgens door het bestuur gemandateerd om alle gevallen van tegemoetkomingsaanvragen af te doen en deze af te handelen conform de vastgestelde beleidsregels. Tevens heeft het bestuur een nieuw huishoudelijk reglement opgesteld over de besluitvorming.

### 2.2. Voorbereiding decentralisatie verantwoordelijkheid Faunafonds naar provincies

Op 5 november 2015 hebben de provincies gezamenlijk besloten de taken centraal te blijven uitvoeren bij BIJ12. Daarvoor hebben zij een achttal besluiten genomen over de opheffing Faunafonds, mandaten en volmachten aan BIJ12, de legesverordening, de beleidsregels en de provinciale verordening tegemoetkoming faunaschade.

Tevens hebben zij besloten een Maatschappelijke adviesraad Faunaschade op te richten. Provincies willen hiermee in de continue discussie over het voorkomen, verminderen en afhandelen van faunaschade een platform hebben die hierover kan adviseren.

Ook hebben de provincies op 8 oktober samen in een diner pensant gesproken over of en hoe zij samen willen optrekken. De voorzitter van het faunafondsbestuur is daarbij aanwezig geweest.

In 2016 zullen deze gezamenlijk besluiten in elke provincie bevestigd moeten worden.

## 3. Het Faunafonds

### 3.1. Kerntaken

De kerntaken van het Faunafonds staan vermeld in artikel 83 van de Flora- en faunawet. Het betreft:

- het bevorderen van maatregelen ter voorkoming en bestrijding van schade door dieren behorende tot beschermde inheemse soorten
- het doen van onderzoek en geven van voorlichting omtrent maatregelen ter voorkoming en beperking van schade door dieren
- het in daarvoor in aanmerking komende gevallen op verzoek verlenen van een tegemoetkoming in de schade die dieren behorende tot beschermde inheemse soorten hebben veroorzaakt aan bedrijfsmatig geteelde landbouwgewassen of bedrijfsmatig gehouden landbouwhuisdieren
- het op verzoek geven van adviezen aan de Minister Economische Zaken en aan de colleges van Gedeputeerde Staten over aan hen bij wet opgedragen taken. Bijzonder in de advisering aan de Minister is onder meer het wettelijk verplichte Faunafondsadvies over het Faunabeheerplan van het Kroondomein en de hoogte van de jachttakbijdrage

Naast deze wettelijke taken verricht het Faunafonds een aantal van de wettelijke taken afgeleide taken. Dit betreft onder meer:

- Rastertaken op de Veluwe en van verjaagactiviteiten voor rotganzen op Texel. Het Faunafonds heeft ca. 150 km raster op de Veluwe in onderhoud. Daarnaast draagt het Faunafonds bij aan de verjaging van rotganzen naar de hoeve Zeeburg op Texel
- Ganzenopvangovereenkomsten voor overwinterende ganzen op Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog, alsmede een overeenkomst met een particuliere ondernemer in Noord-Brabant (taigarietganzen). Tot op heden worden deze overeenkomsten telkens voor één jaar afgesloten. De overeenkomst voor de opvang van overwinterende ganzen op de Waddeneilanden Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog is namens de provincie Fryslân met het bestuur van de ANV De Waddenvogels aangegaan voor de periode 1 oktober 2014 tot en met 31 oktober 2015. Binnen de gemaakte afspraken wordt een vast budget voor alle schade door beschermde inheemse diersoorten aan de ANV verstrekt. Voor het Faunafonds betekent deze afspraak dat er in die periode geen verzoekschriften voor een tegemoetkoming in de schade van de Waddeneilanden meer zullen worden ontvangen en dat er dus ook geen taxatieopdrachten meer behoeven te worden verleend
- Opvangovereenkomsten voor dassen (572 stuks). In 2010 heeft het bestuur van het Faunafonds besloten de overeenkomsten vanaf 2011 weer met vijf jaar te verlengen tot en met 2015
- Tegemoetkomingen ganzenfoerageergebieden provincie Fryslân. In opdracht van de provincie Fryslân zijn binnen de foerageergebieden “automatische” schadetaxaties (zonder aanvraag van betreffende grondgebruikers) verricht en op basis daarvan tegemoetkomingen in de faunaschade uitgekeerd
- Taxatie- en uitvoeringskosten muizenschade provincie Fryslân en Limburg. In verband met de veldmuizenplaag hebben deze provincies het Faunafonds opdracht gegeven om de veldmuizenschade te laten taxeren

Het Faunafonds kan, op verzoek van de Minister van EZ of een provincie, incidenteel extra taken verrichten. Uitgangspunt is dat al deze taken op een rechtmatige en doelmatige wijze worden uitgevoerd en dat de kwaliteit van de beslissingen en de adviezen (inhoudelijk en juridisch-procedureel) hoog is.

Kernbegrippen, die als leidraad dienen bij de invulling van de taken van het Faunafonds als organisatie en de vormgeving van de werkprocessen zijn: deskundigheid, betrouwbaarheid, transparantie, klantgerichtheid met behoud van onafhankelijkheid, bedrijfsmatigheid, proactief handelen en maatschappelijke aanvaardbaarheid.



### 3.2. Bestuur

De leden van het bestuur van het Faunafonds zijn afkomstig uit kringen van de landbouw, de jacht en natuurbescherming en zijn deskundig op het gebied van het beheer van soorten en het bestrijden van schade. In het bestuur hebben voorts zitting: een persoon uit kringen van de wetenschap met deskundigheid ten aanzien van gedragsecologie, een persoon afkomstig uit kringen van de dierenbescherming met deskundigheid ten aanzien van dierenwelzijn en een adviseur namens de gezamenlijke provincies. Met deze brede samenstelling zijn alle aspecten van het faunabeheer in het bestuur ondergebracht. Deze samenstelling en de wettelijke verankering van het Faunafonds in de Flora- en faunawet geven de personen die lid zijn van het bestuur een onafhankelijke status. Het Faunafonds stelt jaarlijks een begroting op en publiceert een jaarrekening en jaarverslag op onder andere de website van het BIJ12 - Faunafonds ([www.bij12.nl/bij12units/faunafonds](http://www.bij12.nl/bij12units/faunafonds)). De samenstelling van het bestuur in 2015 is in bijlage 1 van dit verslag opgenomen.

### 3.3. Bedrijfsvoering

#### Secretariaat

Het secretariaat van het Faunafonds maakt sinds 2014 deel uit van de provinciale uitvoeringsorganisatie BIJ12. Het aantal medewerkers, dat eind 2015 voor het secretariaat van het Faunafonds werkzaam was, bedroeg in totaal 13 (vijf vrouwen en acht mannen). De personele samenstelling van het secretariaat is opgenomen in bijlage 2 van dit jaarverslag.

#### Administratieve organisatie

De administratieve organisatie (AO) van het Faunafonds is onderdeel van de AO van BIJ12. In de AO is vastgelegd welke functionaris voor welke taken verantwoordelijk is en hoe de routing van bepaalde werkzaamheden verloopt. De AO is niet alleen voor werknemers van belang bij hun inwerkprogramma, maar wordt ook door de ervaren medewerkers als naslagwerk gebruikt. Bovendien maakt de accountant bij controle van de jaarrekening gebruik van de AO.

#### Informatisering en automatisering

Tegemoetkomingsaanvragen worden ingediend via de website [www.faunaschade.nl](http://www.faunaschade.nl). Deze website is in beheer bij een extern bedrijf. Via deze site kunnen grondgebruikers een schadegeval melden en een tegemoetkomingsaanvraag indienen. Daarnaast kunnen grondgebruikers in alle provincies, behalve Zeeland, Zuid-Holland en Flevoland, via dit systeem een ontheffing of machtiging voor aan verjaging ondersteunend afschot aanvragen. In het verslagjaar is een project uitgevoerd om deze site duidelijker, eenvoudiger en gebruiksvriendelijker te maken. Verschillende organisaties hebben meegedacht over de vernieuwing, zoals LTO Nederland, de Nederlandse Fruittelers Organisatie en de Nederlandse Melkveehouders Vakbond. De vernieuwde website is in december 2015 uitgerold.

De tegemoetkomingsaanvragen worden door het Faunafonds intern verwerkt in het FF3000 systeem, een op MSAccess en SQL-server gebaseerd automatiseringsprogramma. Voor het beheer en onderhoud van dit programma wordt een extern bedrijf ingeschakeld. In het verslagjaar 2015 zijn in deze procesapplicatie wederom praktische verbeteringen aangebracht. Betalingen verlopen binnen BIJ12 via het boekhoudprogramma Exact.

### 3.4. Financiering

Op basis van het Onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur van september 2011 tussen het Ministerie van EL&I (thans Economische Zaken) zijn (onder andere) de taken van het Faunafonds gedecentraliseerd. In 2013 is de financiële verantwoordelijkheid al aan de provincies overgedragen, maar werd het budget voor de uitvoering van de taken nog door het ministerie geleverd. Met ingang van 2014 zijn de provincies zelf verantwoordelijk geworden voor de bekostiging van de Faunafondstaken.



## 4. Uitvoering kerntaken

### 4.1. Tegemoetkoming in de faunaschade

In de Flora- en faunawet is bepaald dat een tegemoetkoming in de schade door dieren behorende tot een beschermde inheemse soort slechts wordt verleend aan een belanghebbende, indien die schade redelijkerwijs niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven. De tegemoetkoming wordt naar billijkheid bepaald. In 2002 heeft de toenmalige Staatssecretaris van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij het bestuur van het Faunafonds verzocht in overeenstemming met haar als mede met de colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies beleidsregels op te stellen, (de Regeling vaststelling schadevergoeding Faunafonds), met inachtneming waarvan het Faunafonds op verzoeken voor een tegemoetkoming in de schade door beschermde inheemse soorten zal beslissen. De regeling alsmede de wijzigingen daarop werden gepubliceerd in de Staatscourant.

In deze regeling is tot op detailniveau vastgelegd op welke wijze een verzoekschrift faunaschade bij het bestuur moet worden ingediend, aan welke voorwaarden moet zijn voldaan om voor een tegemoetkoming in de schade in aanmerking te komen en in welke gevallen op voorhand reeds is bepaald dat geen tegemoetkoming in de schade zal worden verleend.

#### 4.1.1. Ontvangen tegemoetkomingsaanvragen

In 2015 heeft het Faunafonds in totaal 3.508 tegemoetkomingsaanvragen ontvangen. Dit is een sterke daling ten opzichte van 2014, waarin nog 4.760 aanvragen zijn ontvangen. Deze daling is met name te verklaren door de invoering van het behandelbedrag per 1 oktober 2014. Dit behandelbedrag houdt in dat een grondgebruiker een tegemoetkomingsaanvraag pas kan indienen nadat eerst 300 euro (hoogte behandelbedrag) aan het Faunafonds is overgemaakt.

Dit behandelbedrag is voor veel grondgebruikers een barrière om een tegemoetkomingsaanvraag in te dienen. Met name voor kleinere schades zullen geen tegemoetkomingsaanvragen worden gedaan. Daarnaast worden de aanvragen per bedrijf meer gebundeld, waardoor de oppervlakte per aanvraag toeneemt en er minder aanvragen worden gedaan.

Tabel 1: aantal ontvangen tegemoetkomingsaanvragen per provincie over de jaren 2012 tot en met 2015

Provincie	2012	2013	2014	2015
Groningen	98	104	86	95
Friesland	890	950	956	1069
Drenthe	52	65	55	50
Overijssel	301	270	262	172
Gelderland	1112	900	790	477
Flevoland	72	36	25	17
Utrecht	396	300	256	168
Noord-Holland	1286	1171	1208	783
Zeeland	469	393	359	208
Zuid-Holland	492	377	294	204
Noord-Brabant	333	234	194	116
Limburg	385	323	275	149
<b>Totaal</b>	<b>5886</b>	<b>5123</b>	<b>4760</b>	<b>3508</b>

*In de onderverdeling per provincie valt op dat het aantal aanvragen vanuit provincie Fryslân is toegenomen. Dit komt doordat het Faunafonds in opdracht van die provincie automatische taxaties heeft laten uitvoeren binnen de ganzenfoeragegebieden, welke in de jaarrekening verantwoord zijn onder de niet-wettelijke taken.*

#### 4.1.2. Verleende tegemoetkoming

In 2015 heeft het Faunafonds in totaal 19.092.395 euro uitgekeerd aan tegemoetkomingen, inclusief de uitbetalingen inzake de ganzenfoerageergebieden van de provincie Fryslân. Ten opzichte van 2014 is het uitgekeerde bedrag met ruim 4 miljoen euro gestegen. In tabel 2 is voor de boekjaren 2012 tot en met 2015 weergegeven welke bedrag per diersoort(groep) is verleend als tegemoetkoming in de schade.

Tabel 2: Verleende tegemoetkoming per diersoort (groep) over de jaren 2012 tot en met 2015

Uitgekeerde tegemoetkoming				
Diersoort	2012	2013	2014	2015
Bergeend	€ 757	€ 842	€ 1.731	
Bever	€ 3.067	€ 3.452	€ 2.810	€ 8.494
Brandgans	€ 1.691.661	€ 2.071.083	€ 2.791.599	€ 3.555.149
Canadagans	€ 3.700	€ 4.825	€ 4.922	€ 12.320
Damhert	€ 126.090	€ 21.304	€ 15.224	€ 6.052
Das	€ 195.745	€ 203.995	€ 161.956	€ 192.558
Edelhert	€ 97.716	€ 177.921	€ 195.842	€ 160.509
Ekster	€ 50.730	€ 16.343	€ 4.667	€ 1.733
Fazant	€ 2.641	€ 1.204		
Geelgors			€ 342	
Grauwe gans	€ 5.316.615	€ 5.641.793	€ 7.405.878	€ 8.637.393
Haas	€ 48.466	€ 7.183	€ 11.179	€ 4.697
Havik	€ 18.311			
Holenduif	€ 8.070	€ 457	€ 2.740	
Houtduif	€ 650			
Huismus	€ 1.154	€ 132		€ 1.508
Kauw	€ 3.174	€ 80	€ 131	
Kievit				€ 18
Kleine rietgans	€ 60.648	€ 37.828	€ 54.330	€ 27.779
Kleine zwaan	€ 128		€ 1.004	€ 935
Knobbelzwaan	€ 54.553	€ 42.939	€ 57.052	€ 61.489
Kokmeeuw	€ 2.843	€ 2.550	€ 556	€ 305
Kolgans	€ 1.713.738	€ 1.785.462	€ 2.787.181	€ 4.535.160
Konijn	€ 172.808			
Kraanvogel	€ 2.324	€ 112		
Zanglijster	€ 28.995	€ 9.615	€ 293	
Meerkoet	€ 9.657	€ 5.109	€ 12.651	€ 9.410
Meesachtigen	€ 2.592.358	€ 626.308	€ 451.797	€ 656.771
Merel	€ 43.149	€ 20.999	€ 3.327	
Ooievaar	€ 13			
Putter			€ 309	
Ree	€ 14.079	€ 1.528	€ 42.033	€ 26.221
Rietgans	€ 62.968	€ 51.446	€ 18.740	€ 42.581
Roek	€ 84.290	€ 33.998	€ 27.129	€ 55.579
Rotgans	€ 355.552	€ 328.575	€ 240.007	€ 402.046
Smient	€ 555.813	€ 521.098	€ 534.610	€ 480.377
Spechtachtigen	€ 467	€ 196	€ 2.297	€ 21
Spreeuw	€ 3.520	€ 5.520	€ 1.153	€ 91.994
Turkse tortel	€ 44	€ 304		
Vinkachtigen	€ 169.005	€ 12.025	€ 824	
Gaai	€ 38.082	€ 13.246	€ 7.378	€ 1.827
Vos			€ 2.100	
Waterhoen			€ 1.693	
Wild zwijn	€ 128.928	€ 139.706	€ 97.431	€ 109.548
Wilde eend	€ 4.504	€ 11.338	€ 9.231	€ 2.347
Wilde zwaan	€ 2.027	€ 4.293	€ 5.212	€ 5.660
Wolf				€ 1.515
Zilvermeeuw	€ 1.656		€ 946	€ 399
Zwarte kraai	€ 857		€ 2.883	
<b>Totaal</b>	<b>€ 13.671.553</b>	<b>€ 11.804.809</b>	<b>€ 14.961.188</b>	<b>€ 19.092.395</b>

In lijn met de voorgaande paar jaren neemt de schade door ganzen nog steeds toe. Hiermee blijven ganzen verreweg de grootste post. Ruim 90 procent van het tegemoetkomingsbedrag dat in 2015 is uitbetaald, is uitgekeerd als gevolg van ganzenschade. Met name de grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen hebben een belangrijk aandeel hierin.

Verder valt op dat de schade door meesachtigen is toegenomen ten opzichte van 2014. Dit ondanks dat het Faunafonds in 2015 een tegemoetkoming ter hoogte van maximaal 60 procent van de getaxeerde schade kon verstrekken, waar dit in 2014 nog 95 procent was. Een deel van de verklaring van toename van de schade door meesachtigen in het fruit is te vinden in een herstel van de fruitprijzen ten opzichte van 2014, waarin de prijzen als gevolg van de Russische boycot op Nederlands fruit op erg laag niveau zaten.

Daarnaast springt de sterke toename van het uitgekeerde bedrag voor spreekwenschade in het oog. Deze toename is echter het gevolg van een enkel geval van een forse schade door spreekwenaan een rietveld.

In bijlage 3 van dit jaarverslag is een overzicht opgenomen van de schade per provincie en per diersoort(groep) is uitgekeerd over het jaar 2015. Voor de grauwe gans, kolgans en brandgans is daarin ook de onderverdeling weergegeven van schade getaxeerd op basis van tegemoetkomingsaanvragen met schadeconstateringsdata in de winterperiode (1 november tot en met 31 maart) en in de zomerperiode (1 april tot en met 31 oktober).

#### **4.1.3. Bezwaar en beroep**

Indien een aanvrager van een tegemoetkoming in faunaschade het niet eens is met de beslissing op zijn aanvraag, kan hij/zij daartegen een bezwaarschrift indienen bij het bestuur van het Faunafonds. Als de aanvrager het niet eens is met de beslissing op zijn bezwaarschrift, kan hij/zij beroep instellen bij de rechtbank en vervolgens hoger beroep instellen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

In 2015 waren twee à drie juristen werkzaam bij de Unit Faunafonds van BIJ12, ondersteund door een administratief medewerker. Zij behandelen bezwaarschriften en beroepsschriften inclusief het vertegenwoordigen van het bestuur ter zitting bij de bestuursrechter of de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Daarnaast houden de juristen van de Unit Faunafonds zich onder andere bezig met interne advisering, kwaliteitsverbetering van de processen en aanpassingen van de beleidsregels, mandaatverlening en de omvorming van het Faunafonds na inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming.

#### **Afhandeling bezwaarschriften**

In 2015 heeft het Faunafonds wederom een afname gezien in het aantal bezwaarschriften dat werd ontvangen tegen afwijzingen in de tegemoetkomingen. In 2015 zijn er 157 bezwaarschriften ontvangen (in 2014 waren dat er 215). Hierbij moet worden opgemerkt dat er 31 bezwaarschriften gericht zijn tegen besluiten uit 2014. Het percentage bezwaarschriften (133 in 2015) ten opzichte van het totaal aantal ingediende tegemoetkomingsaanvragen komt hierbij op 3,8 procent.

In de maand januari van 2015 was de instroom van bezwaarschriften het hoogst. Vanaf februari 2015

nam de instroom sterk af. De afname van het aantal bezwaarschriften in 2015 heeft te maken met het zomerplafond. Door dit aanvankelijk voorgenomen plafond van 2 miljoen euro aan tegemoetkomingen in schade door ganzen aan grasland in de zomerperiode, is het grootste gedeelte van de besluiten pas eind 2015 verzonden. Overigens werd dit zomerplafond eind 2015 ingetrokken.

In 2015 zijn er 167 bezwaarschriften afgehandeld door het nemen van beslissingen op bezwaar. Dit betrof de beslissing op 34 bezwaren die in 2014 zijn ontvangen. De helft van de bezwaarschriften is gericht tegen de afwijsggrond “te laat of niet aanvragen van een ontheffing” en “adequaat gebruik maken van de ontheffing”. Een groot deel van de bezwaren was gericht tegen het betalen van het behandelbedrag en het eigen risico. De overige bezwaren zijn bijvoorbeeld gericht tegen de hoogte van de vastgestelde schade, afwijzingen in verband met pachtovereenkomsten en afwijzingen in verband met schade door diersoorten die niet voor een tegemoetkoming in aanmerking komt.

### Commissie voor de bezwaarschriften

Het bestuur van het Faunafonds heeft sinds 2013 een Commissie voor de Bezwaarschriften met als taak het bestuur te adviseren bij complexe bezwaarschriften of bezwaarschriften waarin een bijzonder belang speelt of sprake is van een nieuwe vorm van faunaschade. In dit soort gevallen, of als de uitleg van een nieuw begrip aan de orde is, wordt een beroep gedaan op de Commissie. De juristen van de unit Faunafonds bepalen of een beslissing op bezwaar wordt voorbereid met een advies van de Commissie of door de unit zelf. De Commissie bestaat uit een voorzitter en ten minste twee leden, benoemd door het bestuur. De Commissie wordt bijgestaan door een secretaris; dit is een jurist van de unit Faunafonds.

In 2015 is de Commissie driemaal bijeen gekomen. Zij hebben de bezwaren gehoord en het bestuur van het Faunafonds geadviseerd over de beslissing op het bezwaarschrift. De Commissie heeft in 2015 vier adviezen uitgebracht aan het bestuur.

### Beroep

In 2015 zijn er 13 beroepszaken bij de rechtbank afgehandeld. In drie gevallen zijn de beroepszaken door de eiser ingetrokken voordat de rechtbank uitspraak had gedaan. In zeven gevallen heeft de rechtbank de beroepen ongegrond verklaard. In drie gevallen is het beroep gegrond verklaard.

### Hoger beroep

In 2015 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State zes uitspraken in hoger beroep gedaan. In drie gevallen is in het hoger beroep ongegrond verklaard en in drie gevallen gegrond.

### Klachten

In 2015 heeft de klachtcoördinator van het Faunafonds drie klachten ontvangen. Deze zijn informeel opgelost door het secretariaat van het Faunafonds. Het ging hierbij niet om bejegeningklachten, maar om klachten over gegevens op de website van BIJ12, unit Faunafonds, de berekening van grasprijzen en het digitaal verzoekschrift. De klachtcommissie van het Faunafonds hoefde hier niet voor te worden ingeschakeld.

## 4.2. Adviezen aan Staatssecretaris en Gedeputeerde Staten

### 4.2.1. Adviezen aan de Staatssecretaris van Economische Zaken

In 2015 heeft het bestuur van het Faunafonds mede vanwege de decentralisatie van de taken van het Faunafonds, geen adviezen uitgebracht aan de Staatssecretaris van Economische Zaken. Adviezen die het Faunafonds in voorgaande jaren heeft uitgebracht aan de Minister van Economische zaken zijn integraal te raadplegen op de website van BIJ12-Unit Faunafonds.

### 4.2.2. Adviezen aan colleges van Gedeputeerde Staten van provincies

Provincies zijn wettelijk verplicht om het Faunafonds advies te vragen over het faunabeheerplan en het verlenen van ontheffingen op basis van artikel 68 van de Flora- en faunawet. In het verslagjaar 2015 is één faunabeheerplan (provincie Limburg) aan het bestuur van het Faunafonds voorgelegd voor advies. Daarnaast heeft het bestuur geadviseerd over negen deelfaunabeheerplannen (deelplan zoogdieren en overige vogelsoorten van Zeeland, deelplannen knobbelzwaan en vos van Gelderland, deelplannen meeuwen, damherten en ganzen van Zuid-Holland en deelplan ree van Fryslân).

Op grond van artikel 68 van de Flora- en faunawet kunnen Gedeputeerde Staten, ten aanzien van beschermde inheemse diersoorten, ontheffing verlenen van verschillende verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet.

Hierna is in tabel 3 het aantal adviezen opgenomen dat op verzoek van de provincies is verstrekt door het Faunafonds.

Provincie	2012	2013	2014	2015
Groningen	1	3	1	4
Friesland	1	3	0	8
Drenthe	6	3	2	8
Overijssel	6	8	16	5
Gelderland	32	11	7	6
Flevoland	4	2	10	9
Utrecht	13	10	9	26
Noord-Holland	28	21	14	22
Zeeland	26	32	40	15
Zuid-Holland	9	9	7	15
Noord-Brabant	21	6	4	6
Limburg	0	2	1	4
<b>Totaal</b>	<b>147</b>	<b>110</b>	<b>111</b>	<b>128</b>

Tabel 3: aantal verstrekte adviezen voor Faunabeheerplannen en ontheffingen art. 68 Ffwet.

### 4.3. Onderzoek en voorlichting

#### 4.3.1. Commissie onderzoek

De Commissie Onderzoek heeft tot taak de kwaliteit van het onderzoek te bewaken, waartoe door het bestuur van het Faunafonds is besloten in overeenstemming met het IPO, via de werkgroep Natuurwetgeving en te bezien of het onderzoek overeenkomstig de afspraken wordt uitgevoerd. Daarnaast heeft de Commissie een rol bij het ontwikkelen van onderzoeksvragen en het definiëren van nieuwe onderzoeksvorstellen. De secretaris van de Commissie Onderzoek, tevens coördinator kennis en onderzoek voor het Faunafonds, verzorgt het onderzoeksprogramma, rapporteert aan bestuur en IPO over de voortgang en bewaakt het onderzoeksbudget. De Commissie Onderzoek vergadert doorgaans vier keer per jaar. De Commissie bestaat uit onderzoeksdeskundigen uit de geledingen natuurbescherming, jacht, dierenbescherming en onderzoek. Sinds 2013 is ook een afgevaardigde van de provincies vertegenwoordigd in de Commissie Onderzoek.

Ook in 2015 heeft de Commissie onderzoeksprojecten geïnitieerd en het bestuur geadviseerd over opdrachtverlening, voortgang en resultaten van het onderzoek. Tevens is publicitaire aandacht gegenereerd voor het onderzoek via de website van BIJ12 en zijn provincies, faunabeheereenheden en andere organisaties betrokken bij het onderzoek en waar nodig de berichtgeving. Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de doelstellingen, omschreven in het Meerjarenprogramma Onderzoek Faunafonds 2014-2018. Met het oog op de transitie van de Faunafondstaken naar BIJ12 en de sturende rol van de provincies, zijn in 2015 de provincies langs meerdere wegen nauw betrokken bij de vraagstelling en uitvoering van het onderzoek.

#### Inzet van de onderzoeksgelden

Afhankelijk van de interesse van andere financiers en de mate waarin onderzoeksprojecten binnen het Meerjarenprogramma van het Faunafonds passen, wordt onderzoek soms geheel door het Faunafonds gefinancierd, terwijl voor andere onderzoeksprojecten alleen cofinanciering mogelijk is. In 2015 is door het Faunafonds in totaal 560.444,- euro aan onderzoeks- en voorlichtingsprojecten besteed. Het onderzoek dat hiermee is uitgevoerd, vertegenwoordigt echter een andere waarde dan het eerdergenoemde bedrag. Immers door cofinanciering aan opdrachtnemer hebben meerdere partijen middelen ter beschikking gesteld of heeft het Faunafonds door cofinanciering bijgedragen aan een multipliereffect. Het totaalbedrag dat hierdoor aan onderzoek gerelateerd aan preventieve middelen, schadebestrijding, faunabeheer en monitoring faunasoorten is gegenereerd, bedraagt 881.585,- euro. Dit komt neer op 321.141,- euro cofinanciering. Het door het Faunafonds verrichte onderzoek heeft daarmee een multipliereffect van circa 65 procent.

#### 4.3.2. Onderzoeksprojecten

Hieronder worden de belangrijkste afgeronde onderzoeken nader toegelicht. Een volledig overzicht van de in 2015 afgeronde en lopende onderzoeken en projecten is bij BIJ12-Unit Faunafonds op te vragen.

#### Meerjarenprogramma Onderzoek 2014-2018

Het Faunafonds heeft in oktober 2014 het Meerjarenprogramma onderzoek 2014-2018 vastgesteld. In het meerjarenprogramma zijn de doelstellingen en resultaten uit het voorgaande meerjarenprogramma geëvalueerd en is er richting gegeven aan het door het Faunafonds te initiëren onderzoek voor de



komende jaren. In overleg met de provincies, Faunabeheereenheden en andere bij het faunabeheer betrokken partijen, is in het najaar van 2015 gestart met de voorbereiding van de Onderzoeksagenda 2016, als overgang naar een jaarlijkse, meer flexibele agenda. Prioritering van het onderzoek heeft plaatsgevonden conform het Meerjarenprogramma Onderzoek op basis van de criteria (per soort) opgetreden schade, relevante maatschappelijke ontwikkelingen als de decentralisatie, nieuwe wetgeving en kennisinzichten uit eerdere studies en Meerjarenprogramma's en studies van derden. Daarnaast is voor het criterium opgetreden schade in 2015 de trits "voorkomen-beheren-betalen" gehanteerd. Onderzoeksvoorstellen en kennisinzet waren daarbij prioritair op schadepreventie en op het daarvoor bereiken van maatschappelijk draagvlak gericht. Voorts is ter ondersteuning van het lerend beheren ten behoeve van de kennisdeling / -ontsluiting binnen en tussen de faunabeheerbelangen onderling de positie van het praktijkgericht en vernieuwend onderzoek in het onderzoeksprogramma behouden.



### Postdoc Populatie dynamica overwinterende kolganzen (kosten 2015: € 26.841,-)

Hoofdvraag van deze studie was hoe de in Nederland overwinterende flywaypopulatie kolganzen beheerd kan worden zodat zowel de landbouwschade wordt beperkt en tegelijkertijd de duurzame staat van instandhouding van de in Nederland overwinterende flywaypopulatie wordt gegarandeerd. Deze postdoc is uitgevoerd in de periode 2011-2015 door een samenwerkingsverband van de Radboud Universiteit, het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO) en SOVON Vogelonderzoek Nederland.

Uit de studie bleek dat een planmatig beheer voor de kolgans pas mogelijk is als op internationale schaal, effectieve verjaging en schadebeperking over de hele trekroute (flyway) worden afgestemd. Een geïsoleerd, alleen op provinciale schaal ontwikkeld beleid leidt niet tot een verlaging van de totale schadebedragen. De aantallen in Nederland overwinterende Kolganzen zijn sinds 1970 sterk toegenomen. Deze groei ging gepaard met toenemende landbouwschade, die zich voor 90 procent voordoet op grasland en zich voor 85 procent concentreert in de provincies Fryslân, Gelderland, Noord-Holland en Overijssel. Na 2000 stabiliseert de omvang van de bij ons overwinterende Noordzee-populatie van Kolganzen. Volgens de onderzoekers komt dat vooral door een afname van het broedsucces en in mindere mate door verhoogd afschot. Er bleek ook geen verschuiving vanuit de oostelijker gelegen trekroute van Kolganzen, die een eventuele achteruitgang van onze Noordzeepopulatie maskeert. Als er meer ganzen worden afgeschoten, zal weliswaar de populatie afnemen, maar de mate waarin dat gebeurt is moeilijk te voorspellen omdat de toenemende sterfte door het afschot mogelijk deels zal worden gecompenseerd door een hogere jongenproductie. Verhoogd afschot zal verder niet leiden tot een belangrijke reductie van de schade. Sterker nog, extra verjaging (of bejaging) kan leiden tot uitgestelde voorjaarstrek, een grotere voedselbehoefte van de ganzen en dus meer schade.

De uitkomsten van de studie hebben bijgedragen aan internationale afspraken over het ganzenbeheer. Voor de afstemming binnen Nederland zijn afspraken gemaakt over de instelling van een landelijke werkgroep met EZ, provincies Fryslân en Groningen en BIJ12/Faunafonds namens de samenwerkende ganzenprovincies.

### Terugkerende muizenplagen in Nederland (kosten 2015: € 41.700,-)

De overkoepelende doelstelling van het onderzoek was om kennis en bouwstenen te leveren voor een strategie om in de toekomst muizenplagen vroegtijdig te signaleren en de schade te beheersen. Als basis daarvoor diende kennis te worden ontwikkeld en ontsloten over de achtergronden en sturende factoren. Daarvoor was inzicht nodig in de ruimtelijke verspreiding en de ontwikkeling van de muizenplaag in 2014-2015, en in welke maatregelen op korte en lange termijn kunnen worden genomen om schade te beperken en te voorkomen. Voor BIJ12/Faunafonds lag het accent van opdracht op het geven van een overzicht van de maatregelen die kunnen bijdragen aan het inperken van de schade en het herstellen daarvan, en de consequenties van die maatregelen voor natuur en bedrijfsvoering, met het achterliggende doel om de schade aan percelen te minimaliseren met verantwoorde middelen.

Onder regie van de Provincie Fryslân, en in nauw overleg met Ministerie van EZ, LTO en Wetterskip Fryslân, is het onderzoek in een verbrede opzet in januari 2015 van start gegaan en uitgevoerd door een samenwerking van Altenburg & Wymenga, Alterra en Livestock Research Wageningen en Stichting Werkgroep de Grauwe Kiekendief. Parallel is in opdracht van STOWA onderzoek gedaan naar de betekenis van de muizenplaag voor het waterbeheer. Beide studies werden gecombineerd gepresenteerd in een rapportage.

De belangrijkste conclusies zijn dat muizenpopulaties in Nederland een cyclisch verloop vertonen met af

en toe een grote uitschieter. Dergelijke uitbraken zijn er in de periode 1970-2000 niet geweest. De uitbraken in 2004 en 2014 zijn voorafgegaan door erg droge zomers; de pieken in de cyclus vielen daarmee samen. Weersomstandigheden bieden geen verklaring waarom tussen 1970-2000 geen uitbraken optraden. Bij de uitbraak in 2014 zijn vrijwel alle habitats gekoloniseerd met uitzondering van de gefragmenteerde coulisselandschappen op de zandgronden. Een verklaring hiervoor ligt vrijwel zeker in de predatiedruk. Op het hoogtepunt van de uitbraak in 2014 waren er geen aanwijzingen dat drooglegging, landgebruik en landinrichting, noch de aard van de vegetatie (kruidenrijk, kruidenarm), sturend zijn in het ruimtelijk patroon. Er zijn aanwijzingen dat de plaag is gestart in veen- en klei-opveengebieden waar de drooglegging gemiddeld groot is (100-120 cm). Het zijn daarnaast typerend monotone intensief gebruikte graslandpolders op basis van een moderne bedrijfsvoering. Behandeling met water (inundatie, bevoeiing) heeft geleid tot het tijdelijk verdwijnen van muizen. Ook beweiding lijkt een effect te hebben, in die zin dat beweide percelen een hogere groenindex laten zien dan niet behandelde percelen. Op beweide percelen of met water behandelde percelen blijken muizen ook meer in de slootkanten voor te komen dan op het midden van de percelen. Slootkanten blijken sowieso vaak aantrekkelijk als habitat. Belangrijkste aanbeveling van de studie is om de preventie en bestrijding integraal en gebiedsgericht aan te pakken en juist in de verwachte komende dalperiode te starten met de operationalisering van een Early Warning System. De uitkomsten van de studie zijn door de provincie Fryslân gedeeld met andere provincies waarin eveneens muizenschade is opgetreden.

#### **Effectieve en praktisch uitvoerbare maatregelen ter voorkoming van predatie door van vee door wolven / Haalbaarheidsstudie kuddewaakhondenteam (kosten 2015: 37.571 euro)**

De doelstelling van het onderzoek dat is uitgevoerd door Stichting de Ark / van Bommel Faunawerk was om inzicht te krijgen welke preventieve middelen effectief en praktisch toepasbaar zijn in een Nederlands veeteeltsysteem om vee (schapen) tegen wolvenpredatie te beschermen. Hoofdvraag was om na te gaan welke dieren kwetsbaar zijn voor wolvenpredatie en welke preventieve middelen effectief en praktisch toepasbaar zijn in de Nederlandse veeteeltsysteem om vee tegen wolvenpredatie te beschermen. De centrale vraag voor de haalbaarheidsstudie naar de inzet van een kuddewaakhondenteam was of dit in Nederland in de toekomst ook een optie zou kunnen zijn als preventieve maatregel. Welke kosten horen hierbij? En hoe zou het georganiseerd moeten worden?

Uit de studies blijkt dat het risico op predatie door wolven grotendeels is te voorkomen door inzet van preventieve maatregelen. Effectief zijn daarbij 's nachts opstallen, achter een schrikdraadraster plaatsen of achter een robuust en hoog gaasraster plaatsen van vee of hobbydieren. Gescheperde kuddes lopen een veel geringer risico op predatie, omdat de herder een oogje in het zeil houdt, tenminste wanneer de kudde 's nachts binnen een wolfdichte kraal gehouden wordt. Het toevoegen van een goed getrainde kuddewaakhond kan het predatierisico verder verlagen. Het gebruik van ezels, lama's, geurmiddelen of afschrikwekkend geluid is niet of maar tijdelijk effectief. Diverse experts roepen op om daar geen tijd aan te verspillen. Fladderlinten werken ook slechts tijdelijk, maar zijn wel goed in te zetten als er snel gereageerd moet worden op schadegevallen om te voorkomen dat de dader terugkeert en weer een schaap pakt. Er zijn ook fladderlinten met stroom, die iets langer effectief zijn. Dit is een kosteneffectieve maatregel in het geval van zwerfvende wolven. De suggestie wordt gedaan om fladderlinten op afroep beschikbaar stellen bij provincie of BII12-Faunafonds. Elektrische rasters moeten goed onderhouden worden en er mogen geen onderdoorgangen zijn en sloten, beken of rivieren moeten ook uitgerasterd zijn.

Nederland heeft veel schapenweides met gaasrasters van circa 90 cm hoog. Deze kunnen gemakkelijk wolvenproof gemaakt worden door er één schrikdraad voor te plaatsen op maximaal 30 cm hoogte en

eentje boven. Het verdient aanbeveling om vanwege de natte Nederlandse omstandigheden voor de onderste draad een rubberen stroomdraad te gebruiken.

Omdat hier in Nederland nog geen ervaring mee opgedaan is, wordt aanbevolen om hier een proef mee te doen en te kijken of dit ook werkt onder typische Nederlandse (regenachtige) omstandigheden met kletsnat, lang gras. In natuurgebieden kunnen herders werken met kuddewaakhonden en de dieren 's nachts ophokken in een wolvendichte stal of kraal. Lokaal kunnen ook kuddewaakhonden in combinatie met elektrische rasters of hoge gaasrasters ingezet worden. Kuddewaakhonden zijn niet altijd publieksvriendelijk, waardoor ze niet inzetbaar zijn op plekken waar publiek mag komen. Verder zijn ze erg luidruchtig en kunnen dus niet ingezet worden in de buurt van bewoning.

Aanbevolen wordt om te wachten met het op grote schaal inzetten van preventiemaatregelen, maar wel alvast een proef te draaien en zo ervaring op te bouwen met die systemen die zich in het buitenland



bewezen hebben. Geschikte proeflocaties zijn wellicht plekken waar veel schade door honden is. Dan kan meteen geleerd worden welke maatregelen ook effectief zijn tegen honden die schapen doden. De inzet van een mobiel kuddewaakhondenteam kan een voorbeeldfunctie vervullen. Het kan een plek zijn waar schapenhouders worden opgeleid. Kennisontwikkeling is belangrijk voor het slagen van de inzet van kuddewaakhonden, zoals blijkt uit de ervaringen in Duitsland. De haalbaarheidsstudie stelt als belangrijkste aanbeveling voor om een educatieproject te starten waar schapenhouders leren om te gaan met kuddewaakhonden in combinatie met elektrische euronetten. De uitkomsten van de studies worden betrokken bij de uitvoering van het zg. Operationeel draaiboek wolf dat in IPO-verband is opgesteld ter voorbereiding op de komst van de wolf.

### Communicatie faunabeheer en ontheffingsvoorwaarden (kosten 2015: 45.426 euro)

Naar aanleiding van een studie in 2012/2013 naar de motivatie voor schadebestrijding door jagers heeft het Faunafonds in samenspraak met de (toenmalige) IPO werkgroep Natuurwetgeving in 2014 / 2015 vervolgonderzoeken laten uitvoeren naar de bijdrage van communicatie door provincies en FBE's aan een betere acceptatie en uitvoering van de schadebestrijding (studie Communicatie faunabeheer) en naar de impact van ontheffingsvoorwaarden van provincies op de effectiviteit van de schadebestrijding (Kwalitatief onderzoek ontheffingsvoorwaarden). De provincies hebben aan de uitvoering van beide studies deelgenomen. Ten aanzien van de studie Communicatie Faunabeheer bestond de betrokkenheid uit interviews en deelname aan de Praktijkdag Communicatie Faunabeheer op 1 april 2015. De deelname aan de studie "Kwalitatief onderzoek ontheffingsvoorwaarden" betrof de analyse van ontheffingsvoorwaarden van negen provincies, individuele terugkoppeling en gezamenlijke bespreking van de conclusies en aanbevelingen in een workshop.

De centrale vraag in de studie van betrof de vraag van de provincies of de conclusie dat de ontheffingsvoorwaarden een effectieve schadebestrijding in de weg staan terecht is. Deze vraag is in deze tweeledige studie onderzocht door de verschillen in ontheffingsvoorwaarden te onderzoeken (deskresearch door Boerema en van den Brink) en te koppelen aan de hoogte van de schade (analyse schadecijfers door Bureau de Heer). De gedachte was dat bij duidelijkheid over de betekenis van de ontheffingsvoorwaarden provincies met (de) andere betrokken partijen zouden overleggen hoe beheer en schadebestrijding efficiënter kunnen. De studie betreft een kwalitatief onderzoek naar de ontheffingsvoorwaarden van de provincies, wat betekent dat de geformuleerde uitkomsten niet worden bewezen maar aannemelijk gemaakt.

In de deskresearch van Boerema en van den Brink B.V. is een analyse uitgevoerd van een aantal in het kader van schadebestrijding van in het wild levende dieren afgegeven ontheffingen ex artikel 68 Flora- en faunawet, vrijstellingen ex artikel 65 Flora- en faunawet en aanwijzingen ex artikel 67 Flora- en faunawet. De vraagstelling luidt in hoeverre er in de betreffende besluiten sprake zou kunnen zijn van beperkende voorwaarden en voorschriften die de effectiviteit bij de uitvoering in de weg staan. In de koppeling met en analyse van de schadecijfers is nagegaan of de ontheffingsvoorwaarden een effectieve schadebestrijding (zo min mogelijk schade) in de weg staan en zo ja, om welke redenen deze voorwaarden zijn gesteld. Tevens is nagegaan welke sturingsfactoren een rol spelen in een efficiënter (tegen zo laag mogelijke kosten) beheer en schadebestrijding.

Uit de twee onderzoeken komen de knelpunten en verbetermogelijkheden voor de communicatie door en de rolverdeling tussen provincies en Faunabeheereenheden naar voren. Ook blijkt dat er geen causaal verband is te vinden tussen de hoogte van de faunaschade en verruiming of beperking van de provinciale ontheffingsvoorwaarden. Verder komt naar voren dat beheer en schadebestrijding

efficiënter zou kunnen plaatsvinden door een betere samenwerking tussen provincies, Faunabeheereenheden en Faunafonds en een betere afstemming van de schadebestrijding. Ontheffingsvoorwaarden moeten voorts worden gezien als een onderdeel van het pakket maatregelen en afspraken dat nodig is voor een efficiënter en effectiever beheer. De studie communicatie Faunabeheer is uitgevoerd door WING. De kwalitatieve studie naar de ontheffingsvoorwaarden is uitgevoerd door Bureau de Heer en Boerema en van den Brink. Het bestuur van het Faunafonds heeft naar aanleiding van de uitkomsten van beide studies een advies uitgebracht aan de 12 provincies over de verbetering van de communicatie en de effectiviteit van de schadebestrijding. Het advies is onverkort overgenomen en wordt betrokken bij de ontwikkeling van een gezamenlijke meerjarenagenda voor het provinciale faunabeleid.

### 4.3.3 Voorlichting

#### Voorlichting door consulenten

Regelmatig verzorgen medewerkers van het Faunafonds inleidingen voor afdelingen van landbouworganisaties, wilbbeheereenheden en overige belangstellenden. In het verslagjaar zijn op deze wijze 27 presentaties verzorgd, waarbij in totaal circa 1.300 personen aanwezig zijn geweest. Het merendeel van de presentaties is verzorgd voor agrariërs en jagers. Een enkele keer is een presentatie gegeven voor medewerkers van een terreinbeherende organisatie, voor agrarische natuurverenigingen en voor leden van een agrarische studieclub. Daarnaast zijn gastcolleges gegeven voor studenten van hogeschool Van Hall-Larenstein.

De onderwerpen van de presentaties varieerden van een algemene inleiding over de werkzaamheden van het Faunafonds en de voorwaarden waaronder een tegemoetkoming kan worden verkregen, tot een uitleg over het invullen van een tegemoetkomingsaanvraag. Daarnaast is in een aantal voorlichtingsactiviteiten aandacht gegeven aan faunaschade door specifieke diersoorten zoals de ganzen, grote hoefdieren, veldmuizen en de wolf.

#### Website

De website van het Faunafonds is per 1 januari 2015 onderdeel van de algemene website van BIJ12 en bereikbaar via [www.bij12.nl/bij12units/faunafonds](http://www.bij12.nl/bij12units/faunafonds). Uit de statistieken van het websitebezoek blijkt dat de website van de unit Faunafonds 21.035 keer is bezocht. Dit komt neer op een gemiddelde van bijna 58 bezoekers per dag. Na de algemene pagina is de pagina met informatie over de tegemoetkoming ([www.bij12.nl/bij12units/faunafonds/tegemoetkoming/](http://www.bij12.nl/bij12units/faunafonds/tegemoetkoming/)) het meest bezocht (5.001 bezoekers).

### 4.4 Overige taken van het Faunafonds

Het bestuur van het Faunafonds heeft naast zijn wettelijke taken ook een aantal bovenwettelijke taken uitgevoerd. Deze bestaan deels uit taken die voorheen door het Jachtfonds werden uitgevoerd en zijn in 2005 op formeel verzoek van de toenmalige Minister van LNV door het Faunafonds overgenomen. Het andere deel van de bovenwettelijke taken wordt op verzoek van de provincie(s) door het Faunafonds uitgevoerd.

## Rasters

Ter voorkoming en beperking van schade door edelherten en wilde zwijnen is in de tijd van het Jachtfonds ca. 150 km afrastering aangebracht op de Veluwe. Deze rasters, die veelal op particuliere gronden staan, werden door het Jachtfonds onderhouden. Na 1 april 2002 is het onderhoud van de rasters door het Faunafonds overgenomen. Jaarlijks vindt een inspectie van alle rasters plaats en wordt bezien welk deel van het raster moet worden vervangen. Inspectie en onderhoud vindt plaats door een extern bedrijf. Wordt in de loop van het jaar schade aan een raster gemeld, dan wordt dat bedrijf verzocht de reparatie daarvan zo spoedig mogelijk ter hand te nemen. Op plaatsen waar geen raster kan worden geplaatst, bij wegovergangen bijvoorbeeld, zijn wildroosters aangebracht.

Daarnaast heeft het Faunafonds een bijdrage geleverd aan WBE Roerstreek ten behoeve van het onderhoud aan de rasters om de Meinweg in de provincie Limburg.

## Dassenovereenkomsten

Het Faunafonds heeft, mede op verzoek van de provincies, in 2010 besloten met ingang van 2011 opnieuw overeenkomsten af te sluiten met grondgebruikers die een dassenburcht of één of meer dassenpijpen op hun gronden hebben. De overeenkomsten liepen af op 31 december 2015.

## Automatische taxaties foerageergebieden Fryslân

Op verzoek van provincie Fryslân zijn alle in foerageergebied-liggende percelen getaxeerd, zonder dat de grondgebruiker daarvoor een tegemoetkomingsaanvraag voor heeft hoeven indienen. Vervolgens is door het Faunafonds de tegemoetkoming in de schade uitbetaald.

## Ganzenopvangovereenkomsten

Op verzoek van provincie Fryslân is met ANV de Waddenvogels voor de Friese Waddeneilanden een overeenkomst afgesloten voor de opvang van ganzen. Op verzoek van provincie Noord-Brabant is een ganzenovereenkomst met een individuele grondgebruiker afgesloten ten behoeve van de opvang van taigarietganzen.

## Rotganzen verjaging Texel

Op verzoek van Provincie Noord-Holland heeft WBE Texel een vergoeding ontvangen voor het verjagen van rotganzen.





## 5. Financieel verslag 2015

---

### Inhoud

- 5.1. Balans per 31 december 2015 / 26
  - 5.2. Staat van baten en lasten over het jaar 2015 / 27
  - 5.3. Grondslagen voor de financiële verslaggeving / 28
  - 5.4. Toelichting op de balans per 31 december 2015 / 32
  - 5.5. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen / 37
  - 5.6. Toelichting op de staat van baten en lasten over het jaar 2015 / 38
- Controleverklaring / 46

### 5.1. Balans per 31 december 2015 (na resultaatbestemming)

	31 december 2015		31 december 2014	
	€	€	€	€
<b>Activa</b>				
VLOTTENDE ACTIVA				
Vorderingen	4.149.416		156.394	
Liquide middelen	693.640		4.581.939	
		<b>4.843.056</b>		<b>4.738.333</b>
<b>Passiva</b>				
BESTEMMINGSFONDS		92.350		142.794
VOORZIENING		1.692.836		2.314.147
KORTLOPENDE SCHULDEN		3.057.870		2.281.392
		<b>4.843.056</b>		<b>4.738.333</b>

## 5.2. Staat van baten en lasten over het jaar 2015

BATEN	Werkelijk 2015	Begroting <sup>1)</sup> 2015	Werkelijk 2014	LASTEN	Werkelijk 2015	Begroting 2015	Werkelijk 2014
<b>Wettelijke taken</b>	€	€	€	<b>Wettelijke taken</b>	€	€	€
Bijdragen provincies tegemoetkomingen schade beschermde inheemse diersoorten	12.552.368	11.434.454	14.488.452	Tegemoetkoming schade beschermde inheemse diersoorten (excl. ontvangen behandelbedragen)	13.271.168	12.634.454	14.537.052
Ontvangen behandelbedragen	718.800	1.200.000	48.600	Onderzoek, voorlichting en opleiding	560.444	510.000	698.780
Bijdragen provincies onderzoek, voorlichting en opleiding	510.000	510.000	510.000	Bestuur	60.661	20.000	78.795
Bijdrage provincies overige bestuurskosten	60.661	20.000	78.795	Secretariaat	301.066	410.000	313.235
Bijdrage provincies secretariaatkosten	300.237	410.000	308.456	Preventie schade beschermde dieren	230.655	250.000	347.556
Bijdrage provincies preventie schade beschermde dieren (rasters)	230.655	250.000	347.556	Kosten derden	1.154.103	2.290.000	1.639.215
Bijdrage provincies kosten Derden	1.154.102	2.290.000	1.639.215	Transitiekosten	-	-	62.197
Financiële baten	830	-	4.779	Doorbelaste personeels- en overige kosten	1.383.012	2.800.000	1.058.744
Bijdrage transitiekosten	-	-	62.197				
Bijdrage doorbelaste personeels- en overige kosten	1.383.012	2.800.000	1.058.744				
	<b>16.910.615</b>	<b>18.914.454</b>	<b>18.546.794</b>		<b>16.961.109</b>	<b>17.714.454</b>	<b>18.735.574</b>
<b>Opdrachten derden</b>				<b>Opdrachten derden</b>			
Bijdrage provincies/EZ gedoogovereenkomsten (dassen)	705.217	700.000	705.952	Gedoogovereenkomsten (dassen)	705.217	700.000	705.952
Bijdrage provincies/EZ ganzen opvangovereenkomsten	1.677.747	1.700.000	1.524.745	Ganzen opvangovereenkomsten	1.677.747	1.700.000	1.524.745
Bijdrage EZ PSAN	-	10.000	140.482	PSAN <sup>2)</sup>	-	10.000	140.482
Oktobergrasregeling	-	-	162.267	Oktobergrasregeling <sup>3)</sup>	-	-	162.267
Ganzenfoerageergebied Friesland	5.444.597	-	-	Ganzenfoerageergebieden Friesland <sup>4)</sup>	5.444.597	-	-
Taxaties muizenschade Limburg en Friesland	319.770	-	-	Muizenschade <sup>5)</sup>	319.770	-	-
	<b>8.147.331</b>	<b>2.410.000</b>	<b>2.533.446</b>		<b>8.147.331</b>	<b>2.410.000</b>	<b>2.533.446</b>
<b>Totale baten</b>	<b>25.057.996</b>	<b>21.324.454</b>	<b>21.080.240</b>	<b>Totale lasten</b>	<b>25.108.440</b>	<b>21.324.454</b>	<b>21.269.020</b>
				Totale baten	25.057.996	21.324.454	21.080.240
				Totale lasten	25.108.440	21.324.454	21.269.020
				RESULTAAT	(50.444)	(0)	(188.780)
				<b>Resultaatbestemming</b>			
				Bijdragen provincies/EZ onderzoek, voorlichting en opleiding	510.000	510.000	510.000
				Kosten onderzoek, voorlichting en opleiding	(560.444)	(510.000)	(698.780)
				Onttrekking aan het bestemmingsfonds	(50.444)	(0)	(188.780)

<sup>1)</sup> Voor de toelichting inzake de goedkeuring van de begroting wordt verwezen naar pagina 38.

<sup>2)</sup> De PSAN-overeenkomsten zijn afgelopen in 2015.

<sup>3)</sup> Betreft extra opdracht van de provincies. Zie voor de toelichting op dit bedrag pagina 45.

<sup>4)</sup> Betreft extra opdracht van de provincie Friesland. Zie voor de toelichting op dit bedrag pagina 44.

<sup>5)</sup> Betreft extra opdracht van de provincies. Zie voor de toelichting op dit bedrag pagina 44.

### 5.3. Grondslagen voor de financiële verslaggeving

#### Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor de financiële verslaggeving zoals opgenomen in de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving C1 "Kleine organisaties-zonder-winststreven".

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs.

#### Wettelijke taken

De wettelijke taken van het Faunafonds betreffen:

- het bevorderen van maatregelen ter voorkoming en bestrijding van schade door dieren;
- het in de daarvoor in aanmerking komende gevallen verlenen van tegemoetkomingen in geleden schade, aangericht door dieren behorende tot beschermde inheemse diersoorten;
- gedeputeerde staten van de provincies van advies te dienen over de uitvoering van aan hen bij wet opgedragen taken;
- De Minister van EZ van advies te dienen bij het ontwerp van algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen.

#### Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur van het Faunafonds zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

#### Financiering

De lasten van het Faunafonds werden tot 2013 gefinancierd door de Minister van EZ. Met ingang van 2013 is het voor het Faunafonds beschikbare budget overgeheveld naar de gezamenlijke provincies. De provincies financieren de taken van het Faunafonds tot ten hoogste de door het ministerie in combinatie met de gezamenlijke provincies goedgekeurde begroting, verminderd met ontvangen financiering van derden, met uitzondering van betaalde tegemoetkomingen en gerelateerde taxatiekosten wegens schade door beschermde inheemse diersoorten en aanvullende opdrachten door de Provincies, waarvoor een open eind regeling geldt.

Over 2015 zijn overschrijdingen ten opzichte van de begroting opgetreden. De financiering geschiedt in 2015 door de afzonderlijke provincies (verenigd in het IPO). In een email d.d. 24 juni 2013 heeft de Adviseur, cluster 4 afwikkeling ILG/Europa van het Interprovinciaal Overleg (IPO) bevestigd dat de portefeuillehouder Faunafonds van het IPO namens de provincies zijn akkoord heeft gegeven aan het voorstel dat het totale budget van het Faunafonds bedoeld is voor het realiseren van de beleidsdoelen en dat daarmee gedurende het jaar geschoven mag worden binnen de bestaande doelen.

#### Decentralisatie besluit

Het Faunafonds wordt vanaf 1 januari 2013 gefinancierd door de gezamenlijke provincies, verenigd in het Interprovinciaal overleg (IPO). Dit is onderdeel van de afspraken over de decentralisatie van rijkstaken naar de provincies. Het IPO is de vereniging van de twaalf provincies, waarin provinciegrensoverschrijdende taken gezamenlijk worden behartigd.

Per 1 januari 2014 valt het secretariaat van het Faunafonds onder de gemeenschappelijke

werkorganisatie (GWO) BIJ12. Over 2015 wordt er met de afzonderlijke provincies afgerekend. De rekening-courant betreft de vordering op / schuld aan de gezamenlijke provincies.

#### Continuïteit

Onder de huidige Flora- en faunawet heeft het Faunafonds een publiekrechtelijke status als zelfstandig bestuursorgaan (ZBO). Na de inwerkingtreding van de nieuwe Wet natuurbescherming op (naar verwachting) 1 januari 2017 vervalt deze status en worden de huidige Faunafondstaken onderdeel van het takenpakket van de provincies. De provincies hebben besloten hiervoor een aparte uitvoeringsorganisatie in het leven te roepen genaamd BIJ12 die onder verantwoordelijkheid van de vereniging IPO, met een privaatrechtelijke status, valt. Gedurende de overgangperiode (boekjaar 2013, 2014, 2015 en 2016) is reeds afgesproken dat de uitvoering van de taken van het Faunafonds plaats zal vinden door BIJ12.

Door deze ontwikkelingen zal bij inwerkingtreding van de nieuwe Wet natuurbescherming het Faunafonds worden geliquideerd. Bij liquidatie zal de jaarrekening opgesteld dienen te worden op liquidatiegrondslagen. Deze waardering zal echter geen effect hebben op de omvang van het vermogen en resultaat, aangezien afwikkeling van de activa en passiva geheel tegen nominale bedragen zal plaatsvinden met de provincies / Ministerie EZ/RVO.

#### Stelsel- en presentatiewijziging

Tot en met de jaarrekening 2014 zijn de lasten aan het verslagjaar toegerekend voor zover zij tot betalingen in dat verslagjaar hebben geleid, met uitzondering van de kosten van onderzoek, voorlichting en opleiding die aan het verslagjaar worden toegerekend op basis van het baten en lasten stelsel. De baten zijn aan het verslagjaar toegerekend naar gelang de gerelateerde subsidiabele lasten aan het verslagjaar zijn toegerekend, met inachtneming van het onder "financiering" vermelde, met uitzondering van de te ontvangen bijdragen onderzoek, voorlichting en opleiding, welke aan het verslagjaar zijn toegerekend.

Naar aanleiding van de decentralisatie zijn de grondslagen in deze verantwoording van het Faunafonds aangepast naar de grondslagen zoals deze door het IPO worden gehanteerd (baten en lasten stelsel). Door de stelselwijziging worden de te betalen tegemoetkomingen en overige kosten welke betrekking hebben op het boekjaar onder de voorzieningen en kortlopende schulden verantwoord en de baten op basis van de werkelijke ontvangsten en toegezegde tegemoetkomingen verantwoord. De cijfers zijn daar als volgt op aangepast:

( ) = passief / bate	Jaarrekening 2014	Aanpassing	Vergelijkende cijfers over 2014 in de jaarrekening 2015
	€	€	€
<b>Balans</b>			
Bestemmingsfonds	(200.291)	57.497	(142.794)
Voorzieningen		(2.314.147)	(2.314.147)
Kortlopende schulden	(4.836.013)	2.554.621	(2.281.392)
Vorderingen	454.365	(297.971)	156.394
		_____	
		-	
		=====	

## Staat van baten en lasten

( ) = passief / bate	Jaarrekening 2014	Aanpassing	Vergelijkende cijfers over 2014 in de jaarrekening 2015	( ) = passief / bate	Jaarrekening 2014	Aanpassing	Vergelijkende cijfers over 2014 in de jaarrekening 2015
<b>Baten</b>	€	€	€	<b>Lasten</b>	€	€	€
Bijdragen provincies/EZ tegemoetkomingen schade beschermde inheemse diersoorten	(14.912.588)	424.136	(14.488.452)	Tegemoetkomingen schade beschermde inheemse diersoorten	14.961.188	(424.136)	14.537.052
Bijdragen provincies/EZ onderzoek, voorlichting en opleiding	(530.000)	20.000	(510.000)	Onderzoek, voorlichting en opleiding	641.283	57.497	698.780
Bijdrage provincies/EZ overige bestuurskosten	(72.665)	(6.130)	(78.795)	Bestuur	72.665	6.130	78.795
Bijdrage provincies/EZ secretariaatskosten	(295.422)	(13.034)	(308.456)	Secretariaat	323.183	(9.948)	313.235
Bijdrage provincies/EZ preventie schade beschermde dieren (rasters)	(349.493)	1.937	(347.556)	Preventie schade beschermde dieren	349.493	(1.937)	347.556
Bijdrage provincies/EZ kosten derden	(1.672.213)	32.998	(1.639.215)	Kosten derden	1.672.213	(32.998)	1.639.215
Financiële baten	(27.760)	22.981	(4.779)	Transitiekosten	-	62.197	62.197
Bijdrage transitiekosten	-	(62.197)	(62.197)	Doorbelaste personeels- en overige kosten	-	1.058.744	1.058.744
Bijdrage doorbelaste personeels- en overige kosten	-	(1.058.744)	(1.058.744)	Oktobergrasregeling	305.378	(143.111)	162.267
Oktobergrasregeling	(305.378)	143.111	(162.267)	Aanpassing lasten		572.438	
Aanpassing baten		(494.942)		Aanpassing baten		(494.942)	
				Aanpassing lasten		572.438	
				Aanpassing resultaat		77.496	
				Mutatie bestemmingsfonds eind 2014		57.497	
				Mutatie bestemmingsfonds begin 2014		(20.000)	
				Totaal mutatie bestemmingsfonds		77.496	

## Grondslagen voor de waardering van Activa en Passiva

### Vorderingen

Vorderingen en schulden worden opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens tegen de geamortiseerde kostprijs. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid van vorderingen worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

### Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, waarbij het niet vrij opvraagbare deel afzonderlijk wordt toegelicht.

### **Voorzieningen**

De voorziening heeft betrekking op de in het boekjaar ingediende verzoekschriften voor een tegemoetkomingen in geleden schade, aangericht door dieren behorende tot de beschermde inheemse diersoorten. De verantwoorde voorziening is gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen, op basis van uitgevoerde taxaties, uitbetaalde bedragen in het volgende boekjaar, voor zover bekend tot het opmaken van deze jaarrekening, en historische informatie ten aanzien van gelijksoortige verzoeken.

### **Kortlopende schulden**

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

### **Grondslagen voor de bepaling van baten en lasten**

#### **Baten en lasten**

De lasten en baten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Het resultaat boekjaar wordt bepaald door de gemaximeerde bijdragen van de provincies inzake onderzoek, voorlichting en opleiding en kosten onderzoek, voorlichting en opleiding, welke worden toegerekend op basis van het baten en lasten stelsel.

## 5.4. Toelichting op de balans per 31 december 2015

### ACTIVA

#### Vorderingen

	31 december 2015	31 december 2014
	€	€
Rekening-courant provincies	4.103.431	-
Ministerie van EZ-RVO (voorheen DR)	-	148.987
Overige vorderingen	45.985	7.407
	<b>4.149.416</b>	<b>156.394</b>

De rekening-courant Provincies is gespecificeerd op pagina 36.

De vordering op het Ministerie EZ-DR is als volgt te specificeren:

	2015	2014
	€	€
Saldo per 1 januari	148.987	55.217
Taxatiekosten project PSAN	-	140.482
Kooikers- en valkeniersakten	-	-
Af: ontvangen van EZ-RVO	(148.987)	(46.712)
<b>Saldo per 31 december</b>	<b>-</b>	<b>148.987</b>

Het bedrag 2014 ad € 148.987 dat ten laste komt van RVO betreft taxatiekosten project PSAN ad € 140.482 en kooikers- en valkeniersakten met betrekking tot 2013 ad € 8.505 welke nog niet is ontvangen. De toelichting van het project PSAN is opgenomen onder de toelichting op de staat van baten en lasten over het jaar 2014. De vordering op RVO is afzonderlijk in de balans gepresenteerd onder de vorderingen.

Met ingang van het jaar 2014 ontvangt het Faunafonds geen bijdragen meer voor de verkochte kooikers- en valkeniersakten. In de afspraken over de decentralisatie van het natuurbeleid tussen EZ en het IPO is een lumpsum overeengekomen. Hierin zijn de bijdragen voor de kooikers- en valkeniersakten opgenomen. Tevens is het project PSAN geëindigd.

#### Overige vorderingen

	31 december 2015	31 december 2014
	€	€
Te vorderen rente	831	6.762
Te vorderen te veel betaalde schade-uitkeringen	45.154	646
	<b>45.985</b>	<b>7.407</b>



## Liquide middelen

	31 december 2015	31 december 2014
	€	€
Coöperatieve Rabobank BA, rekening-courant II	516.819	4.411.879
Coöperatieve Rabobank BA, rekening-courant I	111.268	107.998
Coöperatieve Rabobank BA, bedrijfsspaarrekening II	18.795	15.913
Coöperatieve Rabobank BA, bedrijfsspaarrekening III	46.758	46.149
	<u>693.640</u>	<u>4.581.939</u>

Het saldo van de rekeningen staat ter vrije beschikking van het Faunafonds. Met de gezamenlijke provincies zijn voor 2015 afspraken gemaakt over de bevoorschotting van het Faunafonds (commissies Jansen-1 en Jansen-2). Door de wijze van bevoorschotting ontstaat soms tijdelijk een liquiditeitsoverschot. Deze middelen worden gestort op één van de spaarrekeningen. Met Coöperatieve Rabobank BA zijn afspraken gemaakt over variabele rentevergoedingen op die spaarrekeningen.

## PASSIVA

### Bestemmingsfonds

	2015	2014
	€	€
Saldo per 1 januari	142.794	331.574
Bijdragen provincies onderzoek, voorlichting en opleiding	510.000	510.000
Kosten van onderzoek, voorlichting en opleiding	(560.444)	(698.780)
Saldo per 31 december	<b>92.350</b>	<b>142.794</b>

De provincies/EZ hebben in de begroting van het Faunafonds voor 2015 voor onderzoek, voorlichting en opleiding een bedrag van € 510.000 (2014: € 510.000) beschikbaar gesteld. Dit bedrag stemt overeen met het bedrag dat EZ in het verleden beschikbaar stelde uit de verkochte jachtaktes.

### Voorzieningen

	31 december 2015	31 december 2014
	€	€
Voorzieningen tegemoetkomingen schade	1.692.836	2.314.147
	<b>1.692.836</b>	<b>2.314.147</b>

De voorziening voor tegemoetkomingen schade heeft betrekking op de beste schatting van het bestuur van de benodigde middelen teneinde de openstaande verzoekschriften per 31 december 2015 af te wikkelen. Aangezien sprake is van schattingen kan de realisatie in de toekomst afwijken.

## Kortlopende schulden

	31 december 2015	31 december 2014
	€	€
Interprovinciaal overleg (IPO)	-	10.000
IPO inzake oktobergras	-	-467.645
Provincies	-	1.302.466
Te betalen Ministerie EZ-Directie N&B / IPO/ provincies	-	844.821
Rekening-courant BIJ12	2.563.138	-
Crediteuren	-	16.004
Te betalen oktobergrasschade	-	162.267
Te betalen bankkosten	-	538
Te betalen accountants- en advocaatkosten	39.200	25.003
Te betalen proceskosten	-	1.879
Te betalen onderzoekskosten	220.599	57.496
Te betalen personeelskosten	29.303	1.120.941
Te betalen overige kosten	15.860	2.893
Te betalen vacatiekosten	-	1.136
Te betalen taxatiekosten	163.392	48.414
Te betalen automatiseringskosten	26.378	-
Totaal overige schulden	3.057.870	1.436.571
	<b>3.057.870</b>	<b>2.281.392</b>

### Oktobergrasschade

In 2014 heeft de IPO-werkgroep Natuurwetgeving het Faunafonds verzocht tot het betalen van uitkeringen met betrekking tot schade aan oktobergras voor de provincies. Dit betreft een extra opdracht buiten de begroting. Dit dient door de provincies gefinancierd te worden buiten de normale begroting. Vanaf 2015 zijn deze tegemoetkomingen opgenomen onder de wettelijke-taken.

Te betalen personeelskosten

In 2015 hebben deze bedragen alleen betrekking op doorbelaste kosten van de Provincie Friesland. De personeelskosten welke doorbelast zijn door BIJ12 zijn opgenomen in de rekening-courant positie met BIJ12.

### Verloop te betalen Ministerie EZ-Directie N&B / IPO/ provincies inzake wettelijke taken:

Boekjaar	Totale baten volgens jaarrekening boekjaar	Eigen bijdrage schade-uitkeringen	Af: financiële baten volgens jaarrekening boekjaar	Af: incidentee ontvangen van provincies in boekjaar	Af: ontvangen voorschotten van provincies in boekjaar	Definitieve toekenning schades 2012/2013	Mutatie naar aanleiding van stelselwijziging	Saldo te vorderen/ betalen per 31 december 2014	Afgerekend/ ontvangen over 2014	Saldo vorderen/ betalen per 31 december 2015
2012 (totaal)	19.955.388	-	-1.919							
Af: 2012 (RVO)	-685.349	-	-							
2012 (DN)	19.270.039	-	-1.919	-	-19.353.000	-84.880	-	-		-
2013 (totaal)	18.089.749	-	-68.217							
Af: 2013 (RVO)	-651.203									
2013 (DN)	17.438.546	0	-68.217	-24.352	-17.610.000	254.022	-	-10.000	10.000	-
Mutatie stelselwijziging bate 2013 corr. (DN)	3.197.626		29.734							
	3.197.626	0	-29.734	-20.000	-		3.147.892	-		-
2014 (totaal)	21.080.240	-48.600	-4.779							
Af: 2014 (RVO)	-140.482	-	-							
2014 (prov.)	20.939.758	48.600	-4.779	-	25.530.190	338.902	3.147.892	834.821	2.063.656	1.228.835
2015 (totaal)	25.057.996	-718.800	-830	-	21.463.770	-	-			2874.596
						-	-	844.821		4.103.431

Bij de bepaling van de rekening-courant positie met de provincies inzake ontvangen bijdrage is er van uitgegaan dat de totale lasten over het boekjaar 2015, voor zover niet onttrokken aan het bestemmingsfonds, ten bedrage van € 25.057.996 verminderd met de financiële baten en lasten ten bedrage van € 830 en ontvangen behandelbedragen ten bedrage van € 718.800 door de provincies gefinancierd zullen worden. De financiële baten en lasten bestaan voor uit ontvangen bankrente. Per 1 oktober 2014 wordt voor de behandeling van schadedossiers een "eigen bijdrage" van € 300 in rekening gebracht. Deze bijdragen ad € 856.800 worden in principe in mindering gebracht op het te ontvangen bedrag van de provincies. In 2015 is een bedrag van € 138.000 op verzoek van de provincie(s) gerestitueerd. De volgende verzoeken zijn opgevolgd:

- Bij aanvragen tot tegemoetkomingen waarbij alle opgegeven percelen zijn gelegen in een ganzenfoerageergebied of – rustgebied, wordt het behandelbedrag op verzoek van de provincies voor de winterschade tegelijk met de tegemoetkoming terugbetaald.
- Op verzoek van provincie Noord-Brabant wordt in het jaar 2015 het behandelbedrag terugbetaald wanneer is geconstateerd dat alle in het verzoekschrift opgegeven schade veroorzaakt is door dassen.
- Op verzoek van provincie Limburg wordt het behandelbedrag terugbetaald voor verzoekschriften die in 2015 en 2016 worden ingediend. Dit verzoek is in november 2015 ingediend en geldt met terugwerkende kracht voor heel 2015.
- Op verzoek van provincie Zeeland wordt het behandelbedrag voor verzoekschriften terugbetaald die betrekking hebben op brandganzenschade (waarvan de schade is geconstateerd in de maanden mei tot november 2015) in de driecijferige postcodegebieden: 430, 467, 448, 449, 433 t/m 438, 440 t/m 442, 444 t/m 446 en 450 t/m 458.

## 5.5. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

### Ganzen opvangovereenkomsten

Voor de opvang van rotganzen en toendrarietganzen zijn via een agrarische natuurvereniging met individuele grondgebruikers op de Waddeneilanden en met een individuele grondgebruikers in Noord-Brabant jaarlijkse opvangovereenkomsten afgesloten voor het eerst per 1 oktober 2012 voor het seizoen 2012/2013. Deze overeenkomsten zijn voor het seizoen 2014/2015 en 2015/2016 gecontinueerd. Voor het seizoen 2016/2017 is (nog) geen overeenkomst afgesloten.

### Dassenovereenkomsten

Het Faunafonds heeft met individuele grondgebruikers dassenovereenkomsten afgesloten voor een periode van vijf jaar met 31 december 2015 als einddatum. De resterende verplichtingen per balansdatum bedragen nihil.

### Tegemoetkomingen schade beschermde inheemse diersoorten en taxatiekosten

Sprake is van 27 nog niet afgewikkelde bezwaarschriften en beroepsprocedures inzake tegemoetkomingen. Hoewel het belang van deze verplichtingen aanzienlijk is, is kwantificering van de verplichtingen niet mogelijk.



## 5.6. Toelichting op de staat van baten en lasten over het jaar 2015

### BATEN

#### Bijdragen provincies

De initiële begroting van het Faunafonds bedroeg € 22.000.000 (exclusief saldering behandelbedragen met tegemoetkomingen € 23.200.000). Deze is goedgekeurd door het IPO-bestuur op 10 september 2014. De begroting is in 2015 aangepast vanwege het ingestelde zomerplafond, de verwachte tegemoetkomingen zijn hiervoor met € 1.875.546 verlaagd. Het IPO-bestuur heeft op 9 september 2015 de gewijzigde begroting vastgesteld.

#### Financiële baten

Betreft de bijgeschreven rentevergoeding op de tegoeden bij de Coöperatieve Rabobank BA. Met de provincies is afgesproken dat de rentebaten in mindering worden gebracht op de secretariaatskosten.

### LASTEN

#### Wettelijke taken

##### Tegemoetkomingen schade beschermde inheemse diersoorten

De betaalde tegemoetkomingen in 2015 zijn als volgt te specificeren:

	Werkelijk 2015	Begroting 2015	Werkelijk 2014
	€	€	€
Totaal uitbetaald in het boekjaar	19.092.395		14.961.188
Uitbetalingen inzake het Friese Ganzenakkoord, gerubriceerd onder de niet-wettelijke taken	-5.185.172		-
	<u>13.907.223</u>		<u>14.961.188</u>
Te betalen schade-uitkeringen ultimo boekjaar	1.692.836		2.314.147
Toe te rekenen schade-uitkeringen aan voorgaand boekjaar	-2.314.147		-2.750.848
	<u>13.285.912</u>		<u>14.24.487</u>
Overige mutaties	-14.744		12.565
Totaal lasten	<u>13.271.168</u>	<u>12.634.454</u>	<u>14.537.052</u>

Voor de toelichting op deze cijfers wordt verwezen naar de tekst in het jaarverslag 2015 van het Faunafonds pag.12.

## Onderzoek, voorlichting en opleiding

	Werkelijk 2015	Begroting 2015	Werkelijk 2014
	€	€	€
Voorlichtingskosten	-	-	8.679
Onderzoekskosten	560.444	510.000	690.101
	<u>560.444</u>	<u>510.000</u>	<u>698.780</u>

De voorlichtingskosten 2014 hebben betrekking op de aanpassingen in de Handreiking faunaschade op de website van het Faunafonds.

### *Onderzoekskosten*

Voor een uitgebreide toelichting op de onderzoekskosten wordt verwezen naar hoofdstuk 4.3 van het jaarverslag. Alle door het bestuur vastgestelde onderzoeksrapporten worden gepubliceerd op de website van BIJ12.

## Bestuur

	Werkelijk 2015	Begroting 2015	Werkelijk 2014
	€	€	€
Bestuurskosten	-	-	125
Vergaderkosten	-	-	10.355
Reis- en vakatiekosten bestuursleden	11.176	-	28.969
	<u>11.176</u>		<u>39.429</u>
Accountantskosten	49.485	-	34.683
Overige advieskosten	-	-	259
Symposia	-	-	4.424
	<u>60.661</u>	<u>20.000</u>	<u>78.795</u>

De bestuurs- en vergaderkosten zijn lager ten opzichte van de kosten in 2014 en de begroting. De daling wordt verklaard door het feit dat niet alle maanden een bestuursvergadering is belegd, wat in lagere vacatiegelden resulteert ten opzichte van 2014.

Ten gevolge van de stelselwijziging van kasstelsel naar baten-lasten stelsel zijn er in 2015 meer accountantskosten gemaakt. De begroting is te laag vastgesteld.

## Secretariaat

	Werkelijk 2015	Begroting 2015	Werkelijk 2014
	€	€	€
(Advieskosten) Automatisering/Archief	293.645		117.710
Huur- en servicekosten	-		9.337
Detachering	-		38.067
Uitzendkrachten	-		26.140
Bureau- en kantoorkosten	7.421		47.486
Aanschaf automatisering	-		74.262
BHV en personeelsexcursie	-		233
	<b>301.066</b>	<b>410.000</b>	<b>313.235</b>

Ter voorbereiding van de nieuwe Wet Natuurbescherming en ter voor bereiding van de opheffing van de ZBO Faunafonds zijn in 2015 meer kosten gemaakt voor automatisering en archivering. Detachering en uitzendkrachten zijn niet meer opgenomen onder de secretariaatskosten, deze kosten lopen mee in de doorbelasting van de personeelskosten vanuit BIJ12. Voor bureau- en kantoorkosten zijn minder kosten gemaakt aangezien het Faunafonds gehuisvest is bij BIJ12 en kantoorfaciliteiten via de doorbelasting in rekening worden gebracht.

## Preventie schade beschermde dieren

	Werkelijk 2015	Begroting 2015	Werkelijk 2014
	€	€	€
Rotganzen verjaging Texel	9.270		5.837
Rasters Veluwe	212.082	250.000	341.719
Rasters Limburg	9.303		
	<b>230.655</b>	<b>250.000</b>	<b>347.556</b>

Behalve het reguliere onderhoud van de rasters op de Veluwe is er ten behoeve van het onderhoud aan de rasters om de Meinweg een bijdrage geleverd aan WBE Roerdaal.



### Kosten derden (taxateurs en bezwaar juristen en proceskosten)

	Werkelijk 2015	Begroting 2015	Werkelijk 2014
	€	€	€
Taxatiekosten	1.064.577	2.290.000	1.398.834
Bezwaar en beroep	89.526		225.476
Griffie- en proceskosten		-	14.905
	<u>1.154.102</u>	<u>2.290.000</u>	<u>1.639.215</u>

De taxatiekosten in 2015 zijn lager dan de taxatiekosten van 2014. Dit komt omdat het aantal verzoekschriften in 2015 lager is dan in 2014.

De daling in de bezwaar en beroepskosten wordt veroorzaakt doordat het aantal bezwaren en beroepen tegen afwijzingen wegens niet adequaat gebruik van de door de provincies verleende ontheffingen voor aan verjaging ondersteunend afschot aanzienlijk zijn gedaald. Inmiddels is het beleid ten aanzien van adequaat gebruik duidelijk. De griffie- en proceskosten zijn hierdoor eveneens gedaald.

### Transitiekosten en doorbelasting personeels- en overige kosten

	Werkelijk 2015	Begroting 2015	Werkelijk 2014
	€	€	€
Transitiekosten	-	-	62.197
Doorbelaste personeels- en overige kosten	1.383.012	2.800.000	1.058.744
	<u>1.383.012</u>	<u>2.800.000</u>	<u>1.120.941</u>

Doorbelasting van de personeelskosten vindt plaats door Bij12 en de Provincie Friesland. De doorbelaste bedragen door Bij12 zijn opgenomen onder de kortlopende schulden als onderdeel van de rekening-courant Bij12.

## Wet Normering Topinkomens

In het kader van de Wet normering topinkomens moeten (semi)publieke instellingen jaarlijks de inkomens en eventuele ontslagvergoedingen van hun topfunctionarissen publiceren in de financiële jaarverslagen. De norm voor het jaar 2015 bedraagt € 178.000. Bij het Faunafonds zijn er geen functionarissen in diens. De beloning van de Unitmanager/secretaris Faunafonds wordt doorbelast vanuit de Provincie Friesland. De beloning van de Coördinator Faunazaken wordt doorbelast vanuit Bij12.

Naam	Functie	Omvang dienstverband	Beloning	Belastbare kosten vergoedingen
Dhr. R. de Jong	Unitmanager/ secretaris Faunafonds	0,89 detachering	117.2121	-
Dhr. D Jacobs	Coördinator Faunazaken	0,8	37.025	-

Bestuurs-/commissieleden:	vergoeding	
J.S. Huys	371	
J.G. Bongers	313	
R. Foppen	898	donatie SOVON
H. van Veen	1.042	
A.G. Dijkhuis	1.071	
C. Kalden	2.082	
J. Stahl	1.155	donatie SOVON
P. Jansen	1.841	
Heikoop	299	
G.J.H. Doornewaard	695	
J. Teeuwisse	897	
W. Knol	256	donatie KNVJ
C. Ripmeester	256	donatie dierenbescherming

## OPDRACHTEN DERDEN

### Dassenovereenkomsten (dassen)

	Werkelijk 2015	Begroting 2015	Werkelijk 2014
	€	€	€
Opvang dassen	705.217	700.000	705.952
Opvang edelherten	-	-	-
	<u>705.217</u>	<u>700.000</u>	<u>705.952</u>

De dassenovereenkomst bestaat uit twee componenten; een vaste vergoeding voor het beschermen van de dassenburcht of de dassenpijpen en een variabele vergoeding voor de gewasschade die dassen veroorzaken. De gewasschade wordt bij het aangaan van de overeenkomst door de taxateur vastgesteld en geldt in beginsel voor de duur van de overeenkomst. Als de grondgebruiker van oordeel is dat de gewasschade niet meer in verhouding staat tot het door de taxateur vastgestelde bedrag kan hij na betaling van € 300 het Faunafonds verzoeken de gewasschade opnieuw vast te stellen. Het bedrag van € 300 komt overeen met de kosten van de taxatie.

### Ganzen opvangovereenkomsten

	Werkelijk 2015	Begroting 2015	Werkelijk 2014
	€	€	€
Beheersvergoeding en schade rotganzen op de wadden	1.472.455		1.450.000
Afkoopsom beheersvergoeding	198.288		
Opvang ganzen individueel	7.004		74.745
	<u>1.677.747</u>	<u>1.700.000</u>	<u>1.524.745</u>

De kosten voor de ganzen opvangovereenkomsten zijn gestegen. Dit houdt verband met de overeenkomst die is gesloten met de natuurvereniging ANV Waddenvogels. Deze verstrekken gelden met betrekking tot ganzen opvangovereenkomsten op de Waddeneilanden Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog en nemen de gehele procedure van aanvraag tot uitbetaling uit handen van het Faunafonds. Het overeengekomen bedrag is gestegen t.o.v. voorgaand jaar door hoge uitgevallen schades. De kosten voor de individuele opvangovereenkomsten zijn gedaald t.o.v. voorgaand jaar doordat een overeenkomst niet is voortgezet.

### Ganzenfoerageergebied Friesland

	Werkelijk 2015	Begroting 2015	Werkelijk 2014
	€	€	€
Schade-uitkeringen	5.185.172	-	
Taxatiekosten	259.425	-	-
	<b>5.444.597</b>	-	-

Op verzoek van Provincie Friesland heeft het Faunafonds de percelen gelegen in ganzenfoerageergebieden automatisch getaxeerd en op basis daarvan tegemoetkomingen toegekend. Omdat dit een specifieke opdracht van de Provincie Friesland betreft zijn deze lasten onder opdrachten derden gerubriceerd. De grondgebruikers hoefden hiervoor geen tegemoetkomingsaanvraag bij het Faunafonds in te dienen.

### Taxatie muizenschade Friesland en Limburg

	Werkelijk 2015	Begroting 2015	Werkelijk 2014
	€	€	€
Taxatiekosten	315.560	-	
Uitvoeringskosten	4.210	-	-
	<b>319.770</b>	-	-

Om een beeld te krijgen van de muizenschade hebben de provincies Friesland en Limburg het Faunafonds opdracht gegeven om deze schade te taxeren.

### Uitvoeringskosten PSAN

	Werkelijk 2015	Begroting 2015	Werkelijk 2014
	€	€	€
Project PSAN ten laste van Ministerie EZ –RVO (voorheen DR): taxatiekosten	-	10.000	140.482
		<b>10.000</b>	<b>140.482</b>

De taxatiekosten voor het project PSAN worden rechtstreeks bij de RVO (voorheen DR) van het ministerie van EZ in rekening gebracht en blijven buiten de begroting. Besloten is deze lasten (en gerelateerde baten) wel in de jaarrekening op te nemen. Deze regeling is in 2014 afgelopen.

## Oktobergrasregeling

	Werkelijk 2015	Begroting 2015	Werkelijk 2014
	€	€	€
Oktobergrasschade	-	-	162.267
	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>162.267</u>
	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>162.267</u>

De gezamenlijke provincies hebben tijdens de bijeenkomst van de IPO-werkgroep d.d. 25 september 2014 besloten dat provincies die ganzenfoerageer- of rustgebieden hebben, opdracht kunnen verlenen voor het vergoeden van ganzenschade op oktobergras. Drenthe, Noord-Holland, Gelderland, Zeeland, Noord-Brabant en Limburg hebben hiervoor opdracht aan het Faunafonds gegeven. Dit betreft het gemiddelde uitgekeerde bedrag van de jaren 2010 tot en met 2012 toen in de maand oktober nog schade werd uitgekeerd door het Faunafonds. Vanaf 2015 zijn de tegemoetkomingen hiervoor verwerkt onder de wettelijke taken.

# Controleverklaring van de onafhankelijke accountant



Baker Tilly Berk N.V.  
Lichtenauerlaan 230  
Postbus 8545  
3009 AM Rotterdam  
T: +31 (0)10 253 59 00  
F: +31 (0)10 253 59 99  
E: rotterdam@bakertillyberk.nl  
KvK: 24425560  
www.bakertillyberk.nl

Aan: het bestuur van het Faunafonds

## Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag op pagina 25 tot en met 45 opgenomen jaarrekening 2015 van het Faunafonds te Utrecht gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en de staat van baten en lasten over 2015 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

## Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van het Faunafonds is op grond van artikel 91 van de Flora- en faunawet verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving C.1. Kleine organisaties zonder winststreven en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde uitgaven inzake de wettelijke taken. Dit houdt in dat deze bedragen tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het Controleprotocol – najaar 2015 Faunafonds, zoals vastgesteld door het IPO tijdens de ‘Schriftelijke ronde AAC Middelen 17-12-2015’ en het Ministerie van EZ, per email d.d. 3 december 2015, de Flora- en faunawet, de Beleidsregels tegemoetkomingen faunaschade, het Bestuursreglement Faunafonds en de Mandaatregeling Faunafonds.

Het bestuur is voorts verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

## Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol – najaar 2015 Faunafonds, zoals vastgesteld door het IPO tijdens de ‘Schriftelijke ronde AAC Middelen 17-12-2015’ en het Ministerie van EZ, per email d.d. 3 december 2015 en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan alsmede in het kader van de financiële rechtmatigheid voor de naleving van die relevante wet- en regelgeving, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van het Faunafonds. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het bestuur van het Faunafonds gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

#### **Oordeel betreffende de jaarrekening**

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van het Faunafonds per 31 december 2015 en van het resultaat over 2015 in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving C.1. Kleine organisaties zonder winststreven en de bepalingen van en krachtens de WNT.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde lasten inzake wettelijke taken ten bedrage van € 16.961.109, onder aftrek van de lasten die ultimo 2015 nog niet tot betaling hebben geleid ten bedrage van € 1.966.969, in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat de bedragen in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het Controleprotocol – najaar 2015 Faunafonds, zoals vastgesteld door het IPO tijdens de 'Schriftelijke ronde AAC Middelen 17-12-2015' en het Ministerie van EZ, per email d.d. 3 december 2015, de Flora- en faunawet, de Beleidsregels tegemoetkomingen faunaschade, het Bestuursreglement Faunafonds en de Mandaatregeling Faunafonds.

#### **Benadrukking van beëindiging van de entiteit**

Wij vestigen de aandacht op pagina 29 van het jaarverslag, waarin uiteengezet is dat bij inwerking-treding van de nieuwe Natuurbeschermingswet het Faunafonds zal worden geliquideerd. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Rotterdam, 20 april 2016  
Baker Tilly Berk N.V.

Was getekend:

drs. G.J.P. Adriaanse RA MBA

# Bijlage 1

---

## Samenstelling bestuur Faunafonds

### Bestuursleden:

Chris Kalden (voorzitter)  
Piet Jansen  
Antoon Vermeer  
Julia Stahl  
Andreas Dijkhuis  
Helga van Veen

De vergoedingen die de bestuursleden ontvangen zijn gebaseerd op het Besluit vergoeding adviescolleges en commissies (Besluit van 21 januari 2009, Stb. 2009, nr. 50).

### Adviseur namens de provincies:

Gerben Biermann (tot oktober 2015)  
Ronald Louwman (vanaf oktober 2015)

### Adviseur namens het ministerie van Economische Zaken:

Annegien Helmens (agendalid)

### Manager BIJ12 – Unit Faunafonds:

Ruud de Jong

### Coördinator Faunazaken:

Daan Jacobs

### Notulist:

Esther van Wijk van Brievingh



## Bijlage 2

---

### Samenstelling secretariaat BIJ12 – Unit Faunafonds

#### Manager BIJ12 – Unit Faunafonds

Ruud de Jong

#### Coördinator Faunazaken

Daan Jacobs

#### Coördinator Kennis en Onderzoek

Ton Heeren

#### Adviseurs Faunazaken

Koos Maasbach (Consulent West-Nederland)  
Wilmer Remijnse (Consulent Zuid-Nederland)  
Johan Wesselink (Consulent Noord-Nederland)  
Rob Schuitemaker (Consulent Oost-Nederland)  
Mark Westebring

#### Adviseurs Juridische Zaken

Esther van Wijk van Brievingh  
Marieke van der Haar  
Kelly Habets (tot 11 oktober 2015)  
William van Dijk (tot 27 februari 2015)

#### Administratief medewerkers Faunazaken

Paulien Zonruiter-Cousijnse  
Deborah de Boer

#### Admin., secretariael & frontoffice medewerker

Anja van Gulik

## Overzicht verleende tegemoetkomingen per provincie in 2015

Uitgekeerd bedrag	Provincie															
	Drenthe	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	Noord Brabant	Noord-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Zuid Holland				
Bever	€ 1.696			€ 6.336		€ 462										
Brandgans	€ 5.852		€ 2.693,568	€ 24.842	€ 152,198	€ 2.709	€ 4.005	€ 351,862	€ 32.531	€ 23.824	€ 98.831	€ 164,927				
-winterperiode*	€ 3.644		€ 2.557,559	€ 7.448	€ 141,431		€ 3,158	€ 94,198	€ 20,080	€ 20,080	€ 51,627	€ 110,885				
-zomerperiode*	€ 2.208		€ 136,009	€ 17,394	€ 10,767	€ 2.709	€ 847	€ 257,664	€ 12,451	€ 23,824	€ 47,204	€ 54,042				
Canadagans	€ 0		€ 0	€ 0		€ 205	€ 11,109	€ 0	€ 0	€ 524	€ 482					
Damhert				€ 4,727												
Das	€ 12,915		€ 9,426	€ 50,178	€ 668	€ 76,508	€ 30,349	€ 396	€ 547	€ 11,571	€ 1,325					
Edelhert				€ 160,509						€ 0						
Ekster				€ 319		€ 0	€ 0	€ 1,414	€ 372,515	€ 0	€ 0	€ 0				
Grauwe gans	€ 60,711	€ 214,376	€ 2,028,459	€ 1,079,404	€ 206,510	€ 64,901	€ 35,809	€ 3,738,325	€ 174,415	€ 344,489	€ 215,748	€ 276,146				
-winterperiode*	€ 46,636	€ 5,632	€ 1,548,667	€ 394,649	€ 162,689	€ 18,210	€ 21,845	€ 799,751	€ 174,415	€ 53,083	€ 152,270	€ 118,170				
-zomerperiode*	€ 14,075	€ 208,744	€ 479,792	€ 684,755	€ 43,821	€ 46,691	€ 13,964	€ 2,938,574	€ 198,100	€ 291,406	€ 63,478	€ 157,976				
Haas		€ 1,144	€ 0	€ 1,508		€ 0		€ 2,708				€ 845				
Huismus				€ 1,508								€ 845				
Kievit			€ 18													
Kleine rietgans			€ 17,318	€ 518	€ 325			€ 152	€ 9,466	€ 935						
Kleine zwaan				€ 17,318	€ 325			€ 152	€ 9,466	€ 935						
Knobbelzwaan			€ 9,240	€ 2,939	€ 16,428	€ 692	€ 2,021	€ 23,047	€ 1,530	€ 1,731						
Kokneeuw				€ 2,939	€ 275		€ 2,021	€ 23,047	€ 1,530	€ 1,731	€ 30	€ 3,861				
Kolgans	€ 91,185	€ 830	€ 2,839,484	€ 320,770	€ 139,532	€ 7,632	€ 7,905	€ 446,206	€ 342,630	€ 173,382	€ 100,977	€ 64,627				
-winterperiode*	€ 88,546	€ 830	€ 2,770,680	€ 160,559	€ 118,930	€ 1,374	€ 1,754	€ 303,635	€ 263,469	€ 46,045	€ 70,473	€ 41,109				
-zomerperiode*	€ 2,639	€ 0	€ 68,804	€ 160,211	€ 20,602	€ 6,258	€ 6,151	€ 142,571	€ 79,161	€ 127,337	€ 30,504	€ 23,518				
Meerkoet			€ 165	€ 3,731				€ 2,494	€ 1,240	€ 92,736	€ 109,207	€ 1,780				
Meesachtigen		€ 5,747		€ 241,571		€ 43,532	€ 29,319	€ 70,526	€ 1,240	€ 92,736	€ 109,207	€ 1,780				
Ree	€ 3,950			€ 206		€ 24	€ 22,041	€ 70,526				€ 64,133				
Rietgans	€ 472		€ 889	€ 13,533	€ 109	€ 3,091	€ 38,129									€ 0
Roek			€ 37,802	€ 13,533	€ 109	€ 2,196	€ 1,939	€ 116,040	€ 3,865	€ 5,944	€ 213,548	€ 2,274				
Rotgans			€ 53,044	€ 8,862	€ 2,493		€ 1,920	€ 323,105	€ 17,238	€ 5,944	€ 14,866	€ 22,296				
Smlent			€ 67,355	€ 12,322	€ 17,212		€ 39	€ 323,105	€ 17,238	€ 5,944	€ 14,866	€ 22,296				
Specht						€ 0					€ 21					
Gaai				€ 742		€ 326	€ 0	€ 606		€ 153	€ 0	€ 0				
Spreeuw			€ 583	€ 2,567			€ 0	€ 87,210	€ 1,634		€ 0	€ 0				
Wild zwijn				€ 45,459		€ 29,328	€ 23,714	€ 960	€ 11,047							
Wilde eend				€ 529		€ 858		€ 960								
Wilde zwaan			€ 2,242	€ 968	€ 1,758			€ 634				€ 58				
Wolf	€ 960				€ 555											
Zilvermeeuw							€ 399									
<b>Totaal per provincie</b>	<b>€ 177.741</b>	<b>€ 222.097</b>	<b>€ 7.759.593</b>	<b>€ 1.982.540</b>	<b>€ 538.921</b>	<b>€ 228.310</b>	<b>€ 162.357</b>	<b>€ 5.177.193</b>	<b>€ 832.372</b>	<b>€ 654.765</b>	<b>€ 755.077</b>	<b>€ 601.429</b>				

Verleende tegemoetkoming per diersoort(groep) per provincie over de jaren 2012 tot en met 2015

\* Voor de brandgans, grauwe gans en kolgans is zowel het totaal uitgekeerde bedrag over 2015 weergegeven als de onderverdeling van uitgekeerde bedragen naar aanleiding van tegemoetkonningsaanvragen met schadeconstateringsdata in de winterperiode (1 november t/m 31 maart) als de zomerperiode (1 april t/m 31 oktober).

## Detailspecificatie rekening-courant per provincie

Detailspecificatie rekening-courant per provincie	Jaarrekening 2015												
	Groningen thv	Friesland	Drenthe	Overijssel	Flevoland	Gelderland	Utrecht	Utrecht thv	Noord-Holland	Zuid-Holland	Zeeeland	Noord-Brabant	Limburg
Af te betalen schuldverplichtingen 2014	-312.337	536.835	-133.293	-259.548	-130.966	-338.231	-171.164	-719.129	447.520	-729.420	-355.561	-82.030	-3.150.345
Verplichtingen uit de balans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RC over 2012 en 2013 (verrekenend in RC-postie volgens kasrekening)	-354.713	292.205	-169.129	-312.756	-162.267	-458.930	-227.651	-869.597	-510.486	-796.519	-401.956	-130.294	-4.086.234
Indicantiel ontvangen provincies (2006 / Rentebaten en behandelbetrokken niet meegenomen)	-8.996	-118.764	-4.257	-17.517	-2.881	-51.449	-13.302	-56.745	-20.080	-22.325	-10.991	-12.095	-388.904
Overleg verschil	-2.533	-24.288	-1.614	-4.240	-1.342	-10.959	-3.405	-12.007	-24.747	-5.192	-2.868	-3.166	-96.360
Af: verandering schuldverplichtingen 2014	35.059	149.384	-174.969	-339.498	-166.460	-521.245	-244.410	-918.226	-555.254	-823.973	-414.472	-145.510	-4.520.650
Verschil	420	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Af: Crediteuren schuldverplichtingen	420	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Af: oktoberprins 2014	0	5.608	201	827	136	2.430	628	2.680	948	1.054	500	571	16.004
Af: te betalen bankkosten	24	141	19	33	18	69	29	75	36	39	26	28	162.267
Af: accountants- en advocaatkosten	1.132	6.536	904	1.556	836	3.225	1.349	3.485	1.682	1.289	1.215	1.289	25.003
Af: proceskosten	85	491	68	117	63	242	101	262	126	133	91	97	1.899
Af: personeelskosten	8.377	48.365	6.689	11.515	6.188	23.865	9.981	25.793	12.446	13.655	8.994	9.541	188.022
Af: personeelskosten	42.206	244.649	33.836	58.247	31.301	120.719	50.487	130.468	62.966	67.999	45.496	48.254	1.353.909
Af: personeelskosten	1.289	6.536	1.289	2.579	1.289	4.868	1.289	4.868	1.289	1.289	1.289	1.289	11.100.215
Bij: correctie BTW restitutie BCF, te ontvangen van BUJ2	-2.893	-38.624	-1.385	-5.697	-937	-16.732	-4.326	-18.454	-6.530	-7.260	-3.444	-3.933	-110.215
Af: overige kosten	131	756	105	180	97	373	156	403	195	207	81	59	2.892
Af: vacatiekosten	51	297	41	71	38	147	61	158	76	81	55	59	1.136
Af: overlopende taxatiekosten 2014	1.271	16.966	608	2.502	413	7.350	1.900	8.106	2.869	3.189	1.513	1.728	48.415
Te vorderen rente	-335	-1.936	-268	-461	-248	-955	-400	-1.033	-498	-531	-360	-382	-7.407
<b>RC postie per provincie volgens de jk 2014 (98 2015) obv baten en besenstabel</b>	<b>-277.514</b>	<b>782.808</b>	<b>-127.745</b>	<b>-194.180</b>	<b>-82.666</b>	<b>11.551</b>	<b>-156.258</b>	<b>411.215</b>	<b>-392.716</b>	<b>-456.645</b>	<b>-291.118</b>	<b>-61.655</b>	<b>-834.923</b>
Bij: afrekening 2014 - bedragen met gewijzigde bestemming	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bij: afrekening 2014 - bedragen met gewijzigde bestemming	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Af: gebruik van de door de Provincies bestemde reserves	50.025	0	135.293	259.548	0	0	100.000	719.129	447.520	0	355.561	82.030	1.999.082
Af: Saldo RC 2012 te verrekenen met provincie reserve	50.025	0	0	0	0	0	24.549	0	0	0	0	0	74.574
Overstaand saldo rekeningen-courant na afrekening 2014 en nuties baten en besenstabel	<b>-227.489</b>	<b>0</b>	<b>782.808</b>	<b>65.369</b>	<b>-82.666</b>	<b>11.551</b>	<b>-66.258</b>	<b>1.130.343</b>	<b>54.804</b>	<b>-456.645</b>	<b>64.442</b>	<b>20.375</b>	<b>1.228.733</b>
<b>Toerekening lasten 2015 aan de provincies</b>													
<i>1. Toerekening wettelijke taken</i>													
Bij: betaalde schuldverplichtingen dossiers ontvangen in 2015	514.271	2.268.284	102.436	820.847	177.142	1.632.204	641.158	4.140.142	519.733	473.605	96.747	205.795	11.592.364
Af: Balanscorrectie schades	-368	-4.917	-176	-725	-119	-2.130	-551	-2.349	-831	-924	-439	-501	-14.032
Bij: Voorziening beschadigd te betalen dossiers 2015	36.957	86.719	13.291	99.370	32.541	320.426	86.574	648.970	139.953	131.593	57.305	38.777	1.692.836
Af: Ontvangen behandelbetrokken	-15.900	-131.700	-10.500	-52.500	-5.100	-127.500	-45.600	-210.800	-53.200	-59.200	-19.200	-6.900	-718.700
Bij: Betaalbare lasten	23.128	166.887	12.096	59.249	2.071	155.426	62.457	272.872	67.325	112.845	30.720	52.944	1.689.526
Bij: Bestuurskosten	1.428	9.931	931	2.549	2.071	155.426	62.457	272.872	67.325	112.845	30.720	52.944	1.689.526
Bij: bestuurskosten	931	931	931	931	931	931	931	931	931	931	931	931	11.176
Bij: overige uitvoeringskosten	140.340	140.340	140.340	140.340	140.340	140.340	140.340	140.340	140.340	140.340	140.340	140.340	1.684.078
Bij: accountantskosten	4.124	4.124	4.124	4.124	4.124	4.124	4.124	4.124	4.124	4.124	4.124	4.124	49.485
Bij: Onderzoekskosten	46.704	46.704	46.704	46.704	46.704	46.704	46.704	46.704	46.704	46.704	46.704	46.704	560.444
Af: bijdrage uit onderzoekreserve (correctie naar maximale bijdrage van C 510.000)	-4.204	-4.204	-4.204	-4.204	-4.204	-4.204	-4.204	-4.204	-4.204	-4.204	-4.204	-4.204	-50.444
Af: overige baten/rentebaten (rentebaten in mindering op de bijdrage van de provincies)	-14	-218	-4	-37	-7	-119	-43	-255	-51	-42	-17	-26	-831
<b>Tussentelling lasten wettelijke taken</b>	<b>746.993</b>	<b>2.578.138</b>	<b>306.986</b>	<b>1.116.939</b>	<b>401.944</b>	<b>2.257.375</b>	<b>937.285</b>	<b>5.046.611</b>	<b>863.761</b>	<b>868.784</b>	<b>355.201</b>	<b>480.062</b>	<b>15.960.479</b>
<i>2. Toerekening niet-wettelijke taken</i>													
Bij: taxatiekosten automatische taxaties (Friesland)	0	5.185.172	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5.185.172
Bij: taxatiekosten ganzenoerengebieden	0	259.425	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	259.425
Bij: Preverthebschade, resters	0	1.670.743	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.670.743
Bij: Wadenvoerrestkosten	0	115.298	0	15.126	0	110.571	9.603	1.472	1.858	0	7.004	9.303	230.655
Bij: Samenleving (Friesland)	0	296.768	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.670.743
Bij: Dassen (Friesland)	0	3.416	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.670.743
Bij: muizenschade taxatiekosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	705.218
Bij: uitvoeringskosten muizenschade	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	315.560
<b>Tussentelling lasten niet-wettelijke taken</b>	<b>0</b>	<b>7.530.823</b>	<b>31.681</b>	<b>15.126</b>	<b>0</b>	<b>322.653</b>	<b>9.603</b>	<b>10.742</b>	<b>1.858</b>	<b>0</b>	<b>10.152</b>	<b>354.350</b>	<b>8.377.988</b>
<b>Totale lasten volgens de jk 2015</b>	<b>746.993</b>	<b>10.108.960</b>	<b>338.667</b>	<b>1.132.065</b>	<b>401.944</b>	<b>2.580.028</b>	<b>946.888</b>	<b>5.056.353</b>	<b>865.619</b>	<b>868.784</b>	<b>456.353</b>	<b>834.412</b>	<b>24.338.466</b>
Af: voorsicht bijdragen provincies 2015	691.667	7.175.416	417.917	1.200.417	336.667	3.202.916	951.667	3.515.416	1.351.667	1.484.166	791.667	880.417	22.000.000
Af: ontvangen bijdrage voor muizenschade	0	300.184	0	0	0	0	0	856.416	0	0	0	0	-19.586
<b>Tussentelling baten/verrekeningen</b>	<b>-170.263</b>	<b>0</b>	<b>3.416.168</b>	<b>-71.702</b>	<b>-2.983</b>	<b>-17.389</b>	<b>-611.337</b>	<b>-71.038</b>	<b>-75.451</b>	<b>3.507.697</b>	<b>-431.244</b>	<b>-1.072.027</b>	<b>-21.463.768</b>
<b>RC postie ultimo 2015</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>4.103.431</b>

# Faunafonds

Leidseveer 2  
3511 SB Utrecht

T +31 (0)85 486 22 22  
F +31 (0)85 486 22 33

info@bij12.nl  
www.bij12.nl

